Ազգ
Azg armenian daily
19 ՕԳՈՍՏՈՍ 1995 ՇԱԲԱԹ # 159 (913)

Նավթուղին որոշվում է Բաքվո՞ւմ եւ Վաշինգտոնո՞ւմ

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ։ Մասնագետները ընդգծում են, որ ԱՄՆ ներկայումս ուժեղ լծակներ ունի Կասպից ծովի նավթն իր նախընտրած ճանապարհով արտահանելու համար։ «Նավթային ճանապարհի ուղղությունը որքանով որ որոշվում է Բաքվում, նույնքանով էլ Վաշինգտոնում», ասել է ԱՄՆ փոխնախագահ Գորը նավթային ամերիկյան ընկերությունների տնօրենների հետ հանդիպման ժամանակ։ Արեւմուտքը գտնում է, որ Ադրբեջանի նավթը միայն առաջին քայլն է ընդհանուր ծրագրում։ Հետագայում շրջանի մյուս երկրների նավթային հարաբերությունների օգտագործման հնարավորություններ էլ են ստեղծվելու։ Հավանական է, որ վերջին շրջանում հետաքրքրություն է հանդես բերում նաեւ Իրանը։ Վերջինս համոզված է, որ վառելիքի նոր աղբյուրի ձեւավորմամբ Արեւմուտքն ավելի քիչ կախում կունենա Միջին Արեւելքի նավթից։ «Աշխարհաքաղաքական յուրաքանչյուր հարց սկսել է առնչվել նավթատար խողովակի խնդրի հետ»։ Այսպես, օրինակ, գոյություն ունի ռուս-թուրքական մրցակցությունը, իրանաթուրքական սառը պատերազմը, ամերիկյան քաղաքականությունը Ռուսաստանի եւ Իրանի նկատմամբ եւ այլն», ասում է «Պետրոլիում Ֆայնենս Քոմփանիի» տնօրեն Վահան Զանոյանը։

ԵՐԵՎԱՆ

Ազգային հանձնախումբը կազմվեց, մինչդեռ Պեկինը հրաժարվում է խորհրդաժողովն անցկացնելուց

Սեպտեմբերի 4-15-ը Պեկինում կայանալիք կառավարական հանձնախմբերի խորհրդաժողովում Հայաստանի ազգային զեկույցը ներկայացնելու համար ՀՀ կառավարությունը կազմել է 15 հոգանոց կառավարական հանձնախումբ։ Հանձնախմբի ղեկավարը ՀՀ սոցապահովության, զբաղվածության, բնակչության տեղաշարժի եւ փախստականների հարցերի նախարար Ռաֆայել Բազոյանն է, որն ամենայն հավանականությամբ չի մեկնելու։ Հանձնախումբը կղեկավարի ԱԺ-ի սոցիալական, առողջապահության եւ բնության պահպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Հրանուշ Հակոբյանը։ Հանձնախմբում ընդգրկված են ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Վահագն Դեմիրճյանը, ԱԺ պատգամավոր Զեմմա Անանյանը, Զեմֆիրա Հովհաննիսյանը, Իվետա Առաքելյանը, Վարսենիկ Բաղդասարյանը, Վարդուհի Ասատրյանը, Կանանց համահայկական միության անդամներ Նատալյա Մարտիրոսյանը, Մարգուշ Վարդանյանը, Գոհար Ենոքյանը եւ Ինեսա Գաբայանը, «Շամիրամից» Աննա Ալեքսանյանը, ԱՄՆ-ից Ռիտա Բալյանը (Թեքեյան մշակութային միություն) եւ Վահե Գաբրիելյանը։

Հավաստի տեղեկություններով, նրանցից 2-ը՝ Զեմֆիրա Հովհաննիսյանը եւ Մարգուշ Վարդանյանը ՄԱԿ-ի ֆինանսավորումով Պեկին պետք է մեկնեին երեկ, ոչ կառավարական հանձնախմբերի գնացքով, սակայն զանազան պատճառաբանություններով հրաժարվել են։ Դրանով նրանք Հայաստանին զրկել են երկու անձանց համար ՄԱԿ-ի ֆինանսավորումից եւ ներկայումս Զ. Հովհաննիսյանի ծախսերը հանձն է առել ՀՀ կառավարությունը, իսկ Մ. Վարդանյանը կմեկնի ինքնաֆինանսավորումով։ Կառավարական եւ ոչ կառավարական հանձնախմբերից բացի, անձնական նախաձեռնությամբ Պեկին կմեկնեն նաեւ 16 կանայք, որոնցից 9-ը դարձյալ կանանց համահայկական միությունից են։

Երեկոյան «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը հաղորդեց, որ Պեկինը հրաժարվել է խորհրդաժողովն անցկացնելուց։

Երկօրյա այցով Երեւան է ժամանելու ԻԻՀ պաշտոնական պատվիրակությունը

Հայաստանի փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանի հրավերով օգոստոսի 20-ին երկօրյա պաշտոնական այցով Երեւան է ժամանելու Իրանի Իսլամական Հանրապետության մեջլիսի (խորհրդարանի) եւ ԱԳՆ պատվիրակությունը՝ խորհրդարանի փոխնախագահ, հանրապետության անվտանգության խորհրդի քարտուղար, դոկտոր Հասան Ռուհանիի գլխավորությամբ։ Այս մասին Նոյյան Տապան գործակալությանը հայտնեցին ՀՀ-ում ԻԻՀ դեսպանատնից։ ՆՏ

Ձերբակալվե՞լ են Սեւանի ՆԳ վարչության աշխատակիցները

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ։ Մեզ հասած տվյալներով օգոստոսի 17-ին անհայտ հանգամանքներում ձերբակալվել են ՆԳ նախարարության Սեւանի տարածաշրջանային վարչության աշխատակազմի մի շարք բարձրաստիճան աշխատակիցներ։ Նույն աղբյուրի վկայությամբ հայտնի չեն ձերբակալման պատճառները։ Ստացված տեղեկությունները ՆԳ նախարարության լրատվական վարչությունում ճշտելու մեր բոլոր փորձերը անհաջող անցան, որովհետեւ լրատվականի պատասխանատուներից այդպես էլ որեւէ մեկը տեղում չգտնվեց։

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Միլոշեւիչը եւ Հոլբրուկը քննարկեցին ԱՄՆ-ի առաջարկած նոր ծրագիրը

Այսպավում են քիչ մարտեր Գուրոժդեյի շրջանում

Բելգրադում ավարտվեցին երկօրյա բանակցությունները Սերբիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչի եւ ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի օգնական Ռիչարդ Հոլբրուկի միջեւ, որի ընթացքում քննարկվեց Բալկաններում ստեղծված իրադրությունը։ Բանակցություններից անմիջապես հետո, Հոլբրուկը Խորվաթիայի եւ մահմեդականների ղեկավարների հետ հանդիպման եւ բանակցությունների համար շտապ մեկնեց Զագրեբ, իսկ այնտեղից Սարաեւո։ Հանդիպման արդյունքների մասին ոչինչ չհաղորդվեց զանգվածային լրատվական միջոցների աշխատակիցներին, բայց ինչպես հայտնի դարձավ ղեկավար շրջանակներից, քննարկվել են նախկին Հարավսլավիայի տարածքում խաղաղության խաղաղ կարգավորման ԱՄՆ-ի կողմից ներկայացված ծրագիրը, որի մանրամասները հայտնի չեն, բայց, ինչպես հայտնի դարձավ, հիմնականում նախատեսվում է Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի բաժանումը Խորվաթիայի եւ Հարավսլավիայի միջեւ։ Պաշտոնական Բելգրադը դրական է գնահատել բանակցությունների արդյունքները, նշելով դրա կառուցողական բնույթը։

Մինչ Բելգրադում խաղաղ բանակցություններ էին ընթանում, Հարավային Հերցեգովինայի ողջ երկայնքով շարունակվում էր սերբական բանակի հարձակումը, որի ընթացքում հաջողվեց Գորաժդեից ոչ հեռու գրավել երկու կարեւոր հենակետ։

ՄԱԿ-ի դիտորդները նշում են, որ խորվաթական բանակը պատրաստվում է լայնածավալ հարձակման։ Այդ նպատակով Դուբրովնիկի շրջանում կենտրոնացված է մոտ 4000 անոց խորվաթական բանակ եւ ռազմական տեխնիկա։ Խորվաթիան հնարավոր է, կաշխատի գրավել Տրեբինյեն, որտեղից պահում է Դուբրովնիկի անվտանգությունը։ Իրենց հերթին, սերբերը կփորձեն խորվաթներից գրավել Հարավսլավիային կից, Դուբրովնիկից հարավ ընկած ափամերձ գոտին, դրանով նրանց կհաջողվի իրագործել իրենց վաղեմի ծրագիրը սերբական հանրապետության համար անմիջական ելք ապահովել դեպի ծով։ Գ. Բ.

«Օրագիրը» դատավարության զորդյան հանգույց

Դրա հանգուցալուծումից է կախված ՀՅԴ-ի առնչակցության հարցը

ՍԱՌՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Իր խոստման համաձայն, օգոստոսի 18-ի դատական նիստում Արսեն Արծրունին շարունակեց խոստովանական ցուցմունքները, հայտնելով, թե մեղադրյալներից ում է ճանաչում, ինչ հանգամանքներում, ինչ գործունեություն է ունեցել Հայաստանում եւ այլն։ Նշեց նաեւ, որ հայրենիքում ՀՅԴ-ի հետ որեւէ կապ չի ունեցել, անգամ ժողովներին չի մասնակցել։ Այսինքն մինչեւ 92 թվականը, իսկ մնացյալը, ինչպես նշեց Ա. Արծրունին, կապված է «օրագրի» հետ։ Դատավորը պահանջեց հիմնավորել «օրագրին» ծանոթանալու նրա ցանկությունը։ Արծրունին նկարագրեց, որ 95 թ. ապրիլի 22-ի գիշերը 10-10.30 րոպեին իրեն տարել են բանտապետի սենյակ, որ սպասում էին չորս անձինք։ Մեկին նախկինում ճանաչելու առիթներ ունեցել է, նկարագրեց նրա արտաքինը, նշելով կոստյումավոր էր, ռուսախոս։ Իսկ մյուս երեքին առաջին անգամ էր տեսնում։ «Նա անուշ խոսքով պետք է «համոզեր», իսկ մյուսները ոչ «անուշ», հայտնեց նա։ Կոստյումավորի մոտ կար մեքենագրված տեքստ, տարբեր գրիչներ եւ դատարկ օրագիր։ Իրենից պահանջել են, որ տեքստն արտագրի «օրագրում»։ Ծնծղկելուց հետո առաջին չորս-հինգ էջը գրել է փոփոխված, ճկատել են, պատռել այդ էջերը, կրկին ծեծելուց հետո ամբողջությամբ արտագրել է, այս անգամ զաղտնի փոփոխություններ կատարելով, որոնք Արծրունու ասելով, «իր համար միակ ապացույցներն են»։ Արծրունին նշեց, որ տեքստը հիմնականում տեղեկատվություն է պարունակում, որոնք «ֆիքսում են» իր նախկին ցուցմունքները, հիմնականում Հրանտ Մարգարյանի եւ Վահան Հովհաննիսյանի վերաբերյալ։ Իր խոսքերով, այնուհետեւ ստիպել են, որ «օրագիրը» փոշու մեջ թաթախի, դնի տոպրակի մեջ, հետո էլ չորս հատ պայթուցիկ նյութեր։ «Որից հետո մի «խիճ» գրել տվին, այնուհետեւ սենյակից բերին նոր լվացած հագուստներս եւ ինձ տարան տեղս»։

Արծրունու խոսքերով, ապրիլի 25-ին «խիճը հայտնաբերվել է» շորերից մեկի օձիքում, որովհետեւ այդ օրը կինը պետք է սնունդ փոխանցեր իրեն։ Այնուհետեւ, ըստ Արծրունու, «հայտնագործություն կատարվեց», դատական գործում ընդգրկվում են նորանոր անձինք, որոնց անունները նշված են օրագրում։ «Քսիֆով» Արծրունին կնոջից պահանջել է, որ իր տան նկուղից բերս հանի ու բացեն օրագիրը։ Մեղադրյալը նշեց, որ ձերբակալելիս խուզարկել են իրենց պատկանող գրասենյակներ եւ բնակարանը, սակայն Հայաստանում իր անունով գրանցված միակ սեփականությունը՝ Բաղրամյան փողոցում գտնվող բնակարանը, չեն խուզարկել, որտեղ էլ, ըստ նրանց, օրագիրն է թաքցված եղել։ Արծրունին հայտնեց, որ ինքն ամիս առաջ այդ բնակարանը վարձով է տված եղել եւ այնտեղ նման կարեւոր բան պահել չէր կարող։ Շեշտեց նաեւ, որ հետագա հարցաքննություններում, ինչպես նաեւ Վահան Հովհաննիսյանի հետ առերեսման ժամանակ, ինքը դրժել է այդ ցուցմունքները, սակայն դրանցից եւ ոչ մեկը գործին կցված չէ։ Այդ թվում նաեւ կնոջ Շաղիկ Արծրունու ցուցմունքները եւ մի քանի այլ արձանագրություններ։ «Օրագրի տեքստը վերաբերում է միայն այս գործին», ավելացրեց Արծրունին, ոգելով, որ հետագա ցուցմունքները կշարունակի այն տեսնելուց հետո։

Տես # էջ 2

ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ ԵՎ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

Շեւարդնաձեի հայտարարությունը բարդացրել է ռուս-վրացական հարաբերությունները

18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարություն է արել այն մասին, թե Վրաստանի նախկին քաղաքացիներ մոսկովյան մի խումբ գործարարներ ամեն կերպ ձգտում են ապակայունացնել իրադրությունը Վրաստանում, եւ կասկած հայտնեց, որ այդ ապակառուցողական ուժերը մտադիր են Վրաստանում իշխանության գլուխ դնել հետապնդվողների իր հակառակորդներին։ Հայտնելով այս մասին «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակիցը նշել է, թե Շեւարդնաձեի այս հայտարարությունը հանգեցրեց ռուս-վրացական հարաբերությունների հերթական բարդացմանը, քանի որ Ռուսաստանը այս հայտարարության մեջ ակնարկ է տեսնում Վրաստանի ներկայիս ղեկավարությանն ընդդիմացող հակակառավարական ուժերին հովանավորելու առնչությամբ։ Այս մասին հայտնել են Ռուսաստանի մի շարք զանգվածային լրատվության միջոցներ։

Պարույր Հայրիկյանը հերթական անգամ ՀՀ նախագահի թեկնածու

ԱԻՄ-ի օգոստոսի 18-ի համագումարին ներկա էին առավելագույնը 130-150 պատգամավոր։ Այդուհանդերձ, եւ դա բազմիցս նշել է Պարույր Հայրիկյանը, Ազատության հրապարակում համախմբվածների քանակը չէ, որ որոշելու է տվյալ միջոցառման անցկացման նպատակահարմարությունը։ Երեկ, ԱԻՄ-ի նախագահը անգամ հնարավոր համարեց նույնիսկ առանց խոսափողի անհրաժեշտության դեպքում ամեն օր հրավիրել համագումար։ Օգոստոսի 18-ին պատգամավորները մանրամասն տեղեկացվեցին ԱԻՄ-ի առաջիկա ծրագրի մասին, կապված նախագահական ընտրությունների հետ։ Դեռեւս հուլիսի 14-ին կուսակցության վեհաժողովը ընդունել է իր ... ծրագիրը, որի համաձայն ընդդիմության ... անհրաժեշտ է, որ առաջ... ՀՀ նախագահի մեկ թեկնածու։ ԱԻՄ-ի վեհաժողովի կարծիքով ամենահավանական թեկնածուն Պարույր Հայրիկյանն է։ Կուսակցությունը գրավոր ձեւով դիմել է ընդդիմադիր այլ կուսակցություններին վերջիններիս դիրքորոշումը պարզելու նպատակով։ Օգոստոսի 18-ի համագումարին ընթերցվեց ԱԻՄ-ի պատասխան նամակը, որում համաձայնություն էր արտահայտվել ԱԻՄ-ի վեհաժողովի կողմից ընդունված որոշումը։

Համագումարին ներկա էր Վրաստանի խորհրդարանի անդամ, լիբերալ պահպանողական կուսակցության նախագահ Գոչա Ժոժուան։ Միջոցառման ավարտին Պարույր Հայրիկյանը եւս մեկ անգամ նշեց, որ հերթական համագումարը կկայանա օգոստոսի 25-ին, խոստանալով նաեւ սեպտեմբերի 2-ից հետո ընդդիմադիր շարժման նոր թափ։

Ա. Գ.

ՏԱՐԱԾՔ

Ելցինի դեմ զինվորականների համախմբում

Նախկին խորհրդային բարձրաստիճան զինվորականներ Մոսկվայում հայտարարեցին նոր քաղաքական շարժման ծնունդը, որը պատրաստվում է առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքում նախագահ Ելցինին ընդդիմացող թեկնածուներին։ Նորաստեղծ շարժման մեջ են նախկին Խ. Միության նախագահ Գորբաչովի, ինչպես նաեւ Ելցինի դեմ հեղաշրջում ու զինյալ դիմադրություն կազմակերպողներից շատերը։

3 ամսում երկու միջուկային փորձարկում Չինաստանում

Երեք ամսվա ընթացքում Չինաստանը երկրորդ անգամ իրագործեց ստորգետնյա միջուկային փորձարկում, որը մտահոգում է իր հարեւան պետություններին։ Ասիական այլ պետություններ, արդեն իսկ զայրացած Հարավային խաղաղ ավազանում միջուկային փորձարկումներ վերսկսելու Ֆրանսիայի ծրագրից, Չինաստանից պահանջեցին դադարեցնել փորձարկումները։

Բերմուդցիները չեն ուզում անկախանալ

Բերմուդցիները 31 համեմատությամբ դեմ քվեարկեցին Մեծ Բրիտանիայից անկախանալուն։ Վարչապետ Ջոն Սուանը, որը իր պաշտոնին էր մնում անկախության նպաստ քվեարկության հույսով, խոստացավ հրաժարական տալ։ Բերմուդան շուրջ 400 տարուց ի վեր բրիտանական գաղութ է համարվում։

տեղական

ՀՅԴ ԴԱՏ

«Օրագիրը» դատավարության գործյան հանգույց

Սկիզբը էջ 1

Դատարանում տված իր ցուցմունքներով, մարտի 11-ին ինքը հրաժարվել է իր փաստաբանից, սակայն հրաժարականի համար իրեն թուղթ ու մատիտ տվել են միայն մեկ ամիս հետո: Այնուհետեւ բժիշկ է պահանջել, որպեսզի բժշկական քննության ենթարկվի, սակայն բժիշկը ուր որ հետո է եկել, երբ ծեծի հետքերն այնքան էլ ակնառու չէին եւ մինչեւ օրս էլ չի տեսել բժշկական փորձաքննության արձանագրությունը:

Հարցին միջամտեց Արծրունու փաստաբանը, դատավորին հիշեցնելով, որ նախորդ նիստերից մեկում միջնորդություն է ներկայացրել օրագիրը գործին կցելու վերաբերյալ, որին պատասխանել են՝ անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում՝ հարցը քննարկել: Եկել է պահը եւ միջնորդությունը կրկնվում է: Փաստաբան Ավագյանը պահանջեց օրագրից բացի գործին կցել նաեւ մի շարք այլ կարեւոր փաստաթղթեր, որոնք հայտարարությունների մեջ չեն մտել: Դատախազ Մ. Գրիգորյանը միջնորդությունը մերժեց՝ ասելով, որ օրագրից անջատված մասը Վահան Հովհաննիսյանի գործով նախաքննության մեջ է գտնվում, իսկ նախաքննության մեջ եղած փաստաթղթերը հրապարակման ենթակա չեն:

Փաստաբան Ռ. Ռեստունին բազմիցս կրկնեց՝ «խոնարհաբար խնդրում եմ Ձեզ» բերել օրագիրը եւ դատական նիստը շարունակել առանց ավելորդ լարվածության: Փաստաբան Ա. Ենայանը իր տեսակետում ավելացրեց, որ նախաքննության ավարտին գործի հատորները եղել են 11-ը, իսկ հետո դրանց թիվը հասել է 18-ի: Ռ. Սահակյանը չէր կասկածում, որ միջնորդությունը կբավարարվի, որովհետեւ իր տեղեկություններով, Վահան Հովհաննիսյանը մինչեւ օրս օրագրի մասով չի հարցաքննվել: Չնայած դրան՝ դատական կոլեգիան խորհրդակցական սենյակներում երկար փակվելուց հետո մերժեց միջնորդությունը հետեւյալ պատճառաբանությամբ. նախ՝ Ա. Արծրունին մինչեւ օրագրի ի հայտ գալը ցուցմունքներ է տվել, որոնցում մանրամասնորեն նկարագրել է իր մեղադրանքին առնչվող հանգամանքները: Բացի այդ, օրագրում նշված տեղեկությունների հիման վրա այլ անձանց նկատմամբ հարուցվել են նոր քրեական գործեր, այդ թվում նաեւ ՀՅԴ Բյուրոյի անդամ Վ. Հովհաննիսյանի, որի վերաբերյալ նախաքննական տվյալները հրապարակման ենթակա չեն: Դատավորը հայտարարեց նաեւ, որ մյուս փաստաթղթերին կանդրադառնան Շահիկ Արծրունու ցուցմունքները լսելուց հետո:

Չբավարարվելով պատասխանից, Արծրունու դատապաշտպան Վ. Ավագյանը հայտնեց, որ բացարկ է ցանկանում հայտնել դատախազին, որի համար ժամանակ է խնդրում: Դատական նիստը կշարունակվի երկուշաբթի օրը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ դատի հանձնախումբը բողոքում է կրճատումների դեմ

ԱՄՆ-ի վարչակարգի, ինչպես նաեւ Կոնգրեսի պատասխանատու անձնավորությունների հետ հանդիպելու ժամանակ ՀՅԴ Ամերիկայի Հայ դատի հանձնախումբը իր բողոքն է արտահայտել առաջիկա ֆինանսական տարում ԱՄՆ-ի կողմից Հայաստանին նախատեսված օգնությունը կրճատելու ծրագրերի դեմ: Օգոստոսի 7-ին Կոնգրեսի հայկական խմբակցության համանախագահներ Ֆրենկ Պալոնեն եւ Ջոն Պորտերը օգնության 50՝ տոկոսով կրճատման առնչությամբ իրենց «խոր մտահոգությունն են» հայտնել վարչակազմին փոխանցած նամակում:

ԱՄՆ-ի Կոնգրեսն ու վարչակազմը օժանդակության կրճատումը հիմնավորում են նախ՝ արտաքին, այդ թվում նաեւ նորանկախ պետություններին ուղարկված օժանդակությունների ընդհանուր կրճատումով, ապա Հայաստանի կառավարության ժողովրդավարական բարեփոխումների ու մարդու իրավունքների հարցերի առնչությամբ Վաշինգտոնի գործադիր ու օրենսդիր շրջանակների ունեցած վերապահումներով: Վերոհիշյալ հանձնախմբի Վաշինգտոնի գրասենյակի վարիչ ու տնօրեն Արամ Համբարյանն այդ առիթով հայտարարել է. «Պետք է շարունակել գործել վարչակազմի եւ Կոնգրեսի հետ, ավելացնելով Հայաստանի ժողովրդավարության զարգացման եւ ժողովրդի բարեկեցության համար նախատեսված հատկացումների ծավալը», ավելացնելով, որ «հանձնախումբը հետեւողականորեն պաշտպանում է Հայաստանին առնվազն տարեկան 75 մլն դոլար հատկացնելու ծրագիրը, որպեսզի կարելի լինի մեղմել Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի կողմից իրագործվող շրջափակումների հետեւանքները»:

Արգելել չստուգված մթերքների վաճառքը

Որքան ամառը մոտենում է իր ավարտին, այնքան ավելանում է ու շտապողականությունն ու մտահոգությունը գյուղմթերքների վաճառքի կազմակերպման գործում: Երքաղխորհրդի գործկոմի երեկվա նիստում հանձնարարություն տրվեց փակել մասնավոր մանրածախ կետերը գիտահետազոտական ինստիտուտի տարածքում եւ Դավիթաշենում գործող գյուղմթերքների շուկաները հակասանիտարական վիճակի պատճառով: Մյասնիկյանի շրջանային սանիտարական բժիշկը հրազդելից, որ հանրախանութի շրջակայքում, բակ 2 շուկայում եւ հարող տարածքում ստեղծվել է սանիտարական պաշտոնական վիճակ, շուկան կարող է աշխատել: Իր հերթին, նիստին մասնակցող հանրապետության գլխավոր սանիտարական բժիշկ Արթուր Մկրտչյանը հայտնեց, որ շուկաների մերձակայքում եւ անցումներում վաճառվող գյուղատնտեսական չստուգված մթերքներից կարող են բռնկվել հիվանդություններ, մետրոյի շրջակայքում եւ այլ տեղերում կատարվում են ստուգումներ: Քննարկվեց արտասահմանից ժամանած բեռնատար ավտոմեքենաների Երեւանում կայանելու կանոնակարգը եւ որոշվեց կայանատեղը Հյուսիսային ավտոկայան, ուր կան համապատասխան բոլոր պայմանները թե տեխնիկայի, թե անձնակազմի համար: Ըստ լրատվության ծառայության, գործկոմի նիստը անդրադարձավ ապօրինի կառույցներին (ավտոտնակներ) հանձնարարվեց կազմաքանդել շրջգործկոմի որոշմամբ կառուցված 4 ավտոտնակ Մաշտոցի շրջանում (թույլտվությունը տրվել է արգելված վայրում):

ՅՈՒ. Ս.

■ *Ուրախացնող թիվ: Ինչպես տեղեկացրեց Ստեփանակերտի ՔԱԳՍ-ի տնօրեն Սիլվա Ավագյանը, 1995-ի սկզբից մինչեւ օգոստոսի 1-ը Ստեփանակերտում գրանցվել է 428 ծնունդ, որից 229-ը տղա: Անցած 7 ամիսների ընթացքում ԼՂՀ մայրաքաղաքում գրանցվել է 143 ամուսնություն: Դա վերջին տարիների լավագույն ցուցանիշն է:*

Օգոստոսի 18-ին աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության (ներկայումս ՀՀ սոցիալական ապահովության, զբաղվածության, բնակչության տեղաշարժերի եւ փախստականների հարցերի) առաջին փոխնախարար Գագիկ Եգանյանի հրավիրած մամուլի ասուլիսի գլխավոր նպատակն էր բնակչությանը իրազեկ պահել, որ սկսվել են բնակչության կարիքավորության աստիճանի գնահատման «Փարոս-2» համակարգի աշխատանքները: Պրն. Եգանյանը

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Սկսվում են «Փարոս-2»-ի աշխատանքները

պարզաբանեց, որ «Փարոս» համակարգն անմիջականորեն չի առնչվում բնակչությանը հատկացվող հումանիտար օգնությանը, այլ նպատակաուղղված է որոշակի բալային համակարգի միջոցով ընտանիքների կարիքավորության վերաբերյալ ստույգ տեղեկությունների ստացմանը, որոնց հիման վրա հետագայում կբաշխվի տարբեր ծրագրերի շրջանակներում Հայաստան մուտք գործող հումանիտար օգնությունը:

«Փարոս» համակարգը բաժանված է 3 փուլի: Առաջին փուլը («Փարոս-1») ավարտվել է անցած տարվա հոկտեմբերի 1-ին. հանրապետությունում գրանցված են իրենց կարիքավոր համարող 650000 ընտանիքներ: «Փարոս-1»-ի արդյունքներով տեղի ունեցավ 20-ական լիտր նավթի հումանիտար օգնության բաշխումը, որից օգտվեցին ամենաբարձր միավորների ճանաչված ընտանիքները (կարիքավորության չափանիշներից էին ընտանիքի բազմանդամությունը, բնակարանային պայմանները, եկամուտները, որոշակի սոցիալական խմբերի ընդգրկումը եւ այլն):

«Փարոս-2»-ի նպատակն է առաջին հերթին «Փարոս-1»-ից դուրս մնացած ընտանիքների գրանցումը, գրանցված ընտանիքներում կատարված փոփոխությունների հաշվառումը: Ծրագրի մյուս նպատակը տեղեկատվության ստացումն է ընտանիքների հետ առնչվող տարբեր պետական մարմիններից (հարկային, ՆԳ մարմիններ՝ համապատասխանաբար եկամուտների եւ տրանսպորտային միջոցներ ունենալու վերաբերյալ, տեխնիկական ռեգիստրի բաժիններ՝ ընտանիքի անհատական գործունեության, մասնավոր բիզնեսով զբաղվելու վերաբերյալ), մի խոսքով՝ «Փարոս-1»-ով կուտակված տեղեկությունների կատարելագործումը: Վերջապես, «Փարոս-2»-ը նախատեսում է որոշակի կոմպյուտերիզացիայի ապահովում շրջանային սոցիալական ծառայություններում, քանի որ անցած տարի տեղերում հավաքված ինֆորմացիան տեղափոխվեց ԵրՄՄԳՀԻ, մշակվեց եւ ստացվեցին արդյունքները:

Ինչպես «Փարոս-1», այնպես էլ «Փարոս-2» ծրագրերը ֆինանսավորում է ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալությունը, Հայ առաքելական եկեղեցու Արեւելյան թեմի հայ օգնության ֆոնդի միջոցով:

Տպագրության են պատրաստված բոլոր անհրաժեշտ ձեւերը, փաստաթղթերը: Երեւանում, Գյումրիում, Վանաձորում, Սիսիանում, Սեւանում կանցկացվեն սեմինարներ (Երեւանում դրանք տեղի կունենան այսօր եւ վաղը), որոնց ընթացքում սոցիալական ծառայությունների աշխատակիցներին կտրվեն մեթոդական եւ հրահանգչական ցուցումներ անձնագրերի ճիշտ լրացման, փաստաթղթերի ընդունման վերաբերյալ:

Օգոստոսի 23-ից Երեւանում կսկսվի մինչեւ այժմ չգրանցված ընտանիքների եւ ընտանիքներում տեղի ունեցած փոփոխությունների արձանագրումը: Գրանցումները կկատարվեն շրջանային սոցիալական ծառայություններում (գործկոմների շենքերում) եւ ԲՇԳ-ներում: Քաղաքացիները պետք է ներկայացնեն ընտանիքի չափահաս անդամների անձնագրերը, անչափահասների ծննդյան վկայականները, ընտանիքի անդամի որեւէ սոցիալական խմբին պատկանելու վկայականը, փոփոխությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Գրանցումները կշարունակվեն անընդհատ, բայց հիմնականում պետք է արվեն մինչեւ հոկտեմբերի վերջը, առավել եւս, որ առջեւում «Ձմեռ» ծրագիրն է, եւ սկսվելու է կերոսինի բաշխումը (հավանաբար, նոյեմբերի 15-ից հետո):

Երեւանամերձ շրջանների համար սեմինարները կանցկացվեն նույնպես Երեւանում առաջիկա շաբաթվա ընթացքում (օրը ճշտված չէ), իսկ Գյումրիում, Վանաձորում, Սպիտակում եւ Սիսիանում մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը: Շրջաններում գրանցումները կսկսվեն ամենաուշը սեպտեմբերի 10-ից սոցիալական ծառայությունների եւ բնակշահագործման տեղամասերում, իսկ գյուղերում՝ գյուղխորհուրդների շենքերում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՅՑ

Հայաստանը ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրում

Աշխարհի 136 բաժանմունքների միջոցով ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիրը (ՄԱԿ ԶԾ) իր օգնությունն է բերում 175 երկրների, աջակցելով նրանց ընչազրկության խնդիրների լուծման, շրջակա միջավայրի պահպանության, կանանց աշխատատեղերի եւ հնարավորությունների ընդլայնման գործում:

Երեկ ՄԱԿ-ի գրասենյակում կազմակերպված մամլո ասուլիսը նվիրված էր մարդկային զարգացման նոր՝ 1995 թ. զեկույցին:

Առաջին անգամ 1990 թ. ՄԱԿ ԶԾ կողմից տպագրված մարդկային զարգացման համաշխարհային զեկույցն առաջարկեց մարդու բարեկեցությունը գնահատելու նոր եղանակ եւ անդրադարձավ մարդկության համընդհանուր պահանջներին, խնդիրներին: 1995-ից ձեռնարկվեց մարդկային զարգացման ազգային, այդ թվում եւ Հայաստանի, զեկույցների ստեղծումը: Հայ փորձագետների ջանքերի շնորհիվ այն պատրաստվեց Ճապոնիայի կառավարության կողմից հատկացված միջոցներով եւ ՄԱԿ ԶԾ աջակցությամբ ու հովանավորությամբ: «Զարգացում» գաղափարը, որ առավելապես ենթադրում է տնտեսական զարգացում, այս զեկույցով գալիս է հաստատելու սոցիալական եւ մարդկային զարգացման կարեւորությունը: Հեղինակները հիմնականում օգտագործել են Հայաստանի պետական վիճակագրական վարչության տվյալները: Այս պատճառով միանգամայն հնարավոր է, որ զարգացման ծրագիրը թերի է: Դա չի բացառվում եւ համընդհանուր զարգացման զեկույցի համար, ինչպես կարծիք հայտնեց ՄԱԿ ԶԾ մշտական ներկայացուցիչ Ժան Մարի Լոր Ժեն: Այնուամենայնիվ, թերություններով հանդերձ, այն համարվելու է ելակետային: Հայաստանի մարդկային զարգացման ազգային զեկույցը նպատակ ունի ներկայացնել երկրի մարդկային զարգացման նկարագիրը, պարզել անցման փուլի մարդկային զարգացման բացերն ու հիմնահարցերը, նվաճումները: Արձանագրվում է, որ չնայած մեկ շնչին ընկնող ազգային համախառն արդյունքի անկմանը, մարդկային զարգացման համաթիվը Հայաստանում այժմ բավական բարձր է՝ շնորհիվ անցյալում ձեռք բերած կրթական եւ առողջական համակարգերի: Հիմնական ուղենիշը հետեւյալն է. երկրում իրականացվող բարեփոխումների փուլը պահանջում է մարդասիրական օգնությունից անցնել զարգացման ծրագրերին, միաժամանակ շարունակելով մարդասիրական օգնությունը խոցելի խավերին:

Յուրաքանչյուր տարվա միջազգային զեկույցն ունենում է որոշակի ուղղվածություն: Այս տարվանը նվիրված է կանանց հիմնախնդիրներին:

«Ժամանակն է արդեն կանանց եւ տղամարդկանց միջեւ անհավասարության մասին: Եկել է ժամանակը, երբ գեղեցկախոսությունն իր տեղը պետք է զիջի գործողություններին», - ասում է զեկույցի ղեկավար եւ ՄԱԿ ԶԾ ադմինիստրատորի հատուկ խորհրդական Մահբուբ ուլ Հակը: Զեկույցն առաջարկություններ է պարունակում տղամարդու եւ կնոջ միջեւ հավասարություն հաստատելու ուղիների մասին: Դրանց մի մասին հնարավոր է շատերն անհամաձայնություն հայտնեն, ինչպես օրինակ, որ յուրաքանչյուր երկրում կանանց համար նվազագույնը 30 տոկոս տեղեր հատկացվեն պառլամենտում եւ օրենսդիր մարմիններում: Կամ, որ իրավաբանական համակարգը ապահովի կանանց հավասար իրավունքները սեփականության, ժառանգության եւ ամուսնալուծության հարցերում:

Սեռային հավասարության երկրների առաջին հնգյակում են Կանադան, Շվեդիան, Ֆինլանդիան, Նորվեգիան, Դանիան: Ցուցակը եզրափակում են Սիերա Լիոնեն եւ Աֆղանստանը: Իսկ մարդկային պոտենցիալի զարգացման ցուցակը գլխավորում են Կանադան, ԱՄՆ-ը, Ճապոնիան, Նիդեռլանդները, Ֆինլանդիան: Հայաստանն այս ցուցակում 174 երկրների շարքում 90-րդն է: Պետք է նշել, որ ցուցանիշը հարաբերվում է կյանքի միջին տեւողությանը, գրագիտությանը եւ կենսամակարդակին: Հայաստանի շատ տվյալներ դեռեւս բաց են մնացել, սակայն մյուս տարի դրանք հավանաբար կլրացվեն եւ ավելի ստույգ կլինեն:

ԱՆՈՒՇ ԿԱԼՍՏՅԱՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941 AT&T (7 8852) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ձեւը եւ տառաձեւերը ՊԱՒԷԼ ՂԱԼԱՓԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Հայաստանի պատմության խորհրդային ժամանակահատվածում Երեւանը զարդարվեց մեծարժեք եւ մոնումենտալ արձաններով, առանց որոնց դժվար է պատկերացնել մայրաքաղաքը: Այդ ժամանակներում արձանների մի զգալի մասը ծնունդ առավ եւ տեղադրվեց ժամանակի գաղափարախոսության թելադրանքի համաձայն: Մյուս մասը, բոլորովին կապ չունենալով բոլշեւիզմի հետ, կոչված էր հավերժացնելու ժողովրդի պատմության այս կամ այն բախտորոշ ժամանակահատվածում ասպարեզ եկած ազգային հերոսների հիշատակը:

[illegible] անգամ Երեւանի քաղաքապետարանը:

Վոլոդյա Ուլյանովի եւ ուրիշների հետ [illegible] տեղերից հետո ժողովրդական կրքերը հանդարտվեցին: Մարդիկ արագ մոռացան թե Պուշկինի կիսանդրու, թե Ստ. Շահումյանի արձանի մասին: Դրանից հետո Երեւանի մշակութային կյանքում տեղի ունեցան աննախադեպ իրադարձություններ: Մայրաքաղաքի կենտրոնական մասում առանց Երքաղխորհրդի համապատասխան որոշման եւ նրա կողմից հայտարարված մրցույթի, հերթով ի հայտ եկան Կարա Բալայի եւ Լեոնիդ Ենգիբարյանի արձանները:

Ասում են, քանդակագործ Լեոն Թոխմաջյանը մտադիր է մոտ ապագայում այս ոճով շարունակել հին երեւանցիների արձանների տեղադրումը մայրաքաղաքում, սակայն Երքաղխորհրդի գործկոմի լուսավորական ծառայության ղեկավար Սուրեն Վարդանյանի ասելով, քաղաքապետարանը վճռականորեն է տրամադրված եւ այսուհետեւ կասեցնելու է արձանների հարցում կամայական մոտեցումները: Քաղաքապետարանը անհրաժեշտ ֆինանսների առկայության դեպքում առաջին հերթին հոգալու է Բաղրամյան պողոտայում ամերիկյան համալսարանի հարեւանությամբ մարշալ Բաղ-

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Ո՞վ է մեր ժամանակի հերոսը

Արձանների նկատմամբ մեր վերաբերմունքը արմատական փոփոխությունների ենթարկվեց 1988 թ. ազգային զարթոնքի օրերին երբեմն նաեւ բարբարոսական մոտեցմամբ երբ դժվարանց զգացվեց վերարժեւորելու հայոց ողջ խորհրդային պատմությունը եւ գտնելու ազգային ողբերգության մեղավորության կործանման սկզբնապատճառները: Անհրաժեշտ էր մոռացումի խորքից վեր հանել հայրենիքի համար մարտիրոսված հերոսների լուսապսակները եւ գահընկեց անել տասնամյակներ շարունակ ժողովրդի մտքին եւ հոգուն խենց կամքը պարտադրած կոմունիզմի գաղափարախոսության մունետիկներին: Եվ եկավ այն պահը, երբ ժողովրդական ցասման առաջին կարվածն իր վրա ընդունեց Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի անվան հրապարակում տեղադրված արձանը: Համաշխարհային հեղափոխության առաջնորդը հսկում էր 70 տարի շարունակ ազգերին պարտադրած իր [illegible] համար. ժողովուրդը վրեժ էր լուծում պատմական անարդարության, իր զավակների թափած արյան, բազմաթիվ զրկանքների եւ անկախության կորուստի համար:

Սակայն մինչ ազգային ինքնագիտակցության ալիքը ողողել էր ամբողջ Երեւանը, եւ մարդիկ խոսում էին իրենց մայրաքաղաքի փողոցները Նժդեհի, Դրոյի, Արամ Մանուկյանի եւ այլոց անուններով վերափոխելու մասին, այդ ժամանակ առ այսօր չբացահայտված հանգամանքներում ինչ-որ մեկը (կամ մի քանիսը) մի գիշերվա մեջ մետրոյի Գարեգին Նժդեհ կայարանի հարեւանությամբ կանգնեցնում էր ռուսական [illegible] եւ Սիբիրի ձյունածածկ հեռաստաններում կոմունիզմ կառուցող Սուրեն Սպանդարյանի արձանը: Առավոտյան մարդիկ տարակուսանքով հարցնում էին, թե մինչեւ հետ ինչ կապ կարող են ունենալ ազգային հեղափոխության եւ բոլշեւիկյան հեղափոխության այդ երկու ներկայացուցիչները: Սակայն այդ հարցին այսօր երեւի ի վիճակի չէ պատասխանել

ները: Երեւանցիների այն սերունդը, որն առիթ էր ունեցել Աբովյան փողոցում հանդիպել ծաղիկներ բաժանող, բայց միշտ հարբած եւ հաճախ էլ զավեշտու (Կարա Բալային), սկզբում ջերմորեն ողջունեց իրենց հին օրերի համաքաղաքացուն կրկին Աստաֆյան փողոցում տեսնելու գաղափարը, սակայն հետո մի քանի անգամ անցնելով նրա կողքով սկսեցին կարծիքներ հայտնել, որ ինչ-որ բան հեռացնում է իրական Կարա Բալային արձանից: Եվ նրա ժամանակակիցները դադարեցին ծաղիկներ դնել արձանի զամբյուղում:

Այնուհետեւ կրկին առանց Երեւանի քաղաքապետարանի թույլտվության եւ համապատասխան մրցույթի ներքին գործերի նախարարության նախաձեռնությամբ դետերի սի բակում հայտնվեց Լեոնիդ Ենգիբարյանի արձանը: Այն դարձյալ չընդունվեց երեւանցիների կողմից հենց թեկուզ այն պատճառով, որ երբ նրան անձամբ ճանաչողներին չհուշեն, թե ում արձանն է կանգնեցված, նրանք չեն ճանաչի մեծ ծաղրածուին:

րամյանի արձանի կանգնեցման, (արձանի հուշաքարը բացվել է այս տարվա մայիսի 9-ին), եւ բոլոր այն արձանների ճակատագրի մասին, որոնց հուշաքարերը տեղադրված են մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում: Իսկ ընդհանրապես քաղաքապետարանի խոսնակն այն համոզմունքն ունի, որ հերոսներին իրենց ժամանակակիցները չէ, որ պետք է արձան կանգնեցնեն, այլ նրանց թոռները կամ էլ ծոռները, որովհետեւ պատմության փոշին մաքրելուց հետո ժամանակն ինքն է հուշում, թե ով է արժանի սերունդների հիշողության մեջ հավերժանալու պատվին:

Ինչ վերաբերում է Սերկոռովի կերտած հեղափոխության առաջնորդի արձանի ճակատագրին, ապա այն արվեստի գործ լինելուց զատ, մեր ժողովրդի պատմության մի մասն է եւ ապագայում, բերեւս, կգտնի իր տեղը մայրաքաղաքի որեւէ հատվածում: Իսկ մինչ այդ Երքաղխորհրդի գործկոմը, որոշելու համար, թե ինչ է լինելու Լենինի արձանի տեղում, մի քանի անգամ երկփուլանի մրցույթ է հայտարարել, սակայն ցայսօր առաջարկված տարբերակներից ոչ մեկը խրախուսանքի չի արժանացել: Առայժմ բացակայում է անգամ միասնական կարծիքն այն հարցում, թե ա՞նձ է կառուցվելու այնտեղ, թե՞ խորհրդանիշ: Եվ քանի որ ճարտարապետ Ալեքսանդր Թամանյանը Երեւանի քաղաքի իր նախագծով այդ տեղում ոչինչ չի նախատեսել կառուցել (ոչ էլ 2750 շատրվանները), ապա չի բացառվում, որ Լենինի արձանի տեղում ոչինչ էլ չլինի: Երկու տարի առաջ հանրապետության ներքին գործերի նախարարությունը մտադիր էր հրապարակից հանել նաեւ Լենինի արձանի պատվանդանը, սակայն առարկություններ եղան, որ այն արվեստի հուշարձանի ծնողակերտ կորցրել է եւ ՆԳՆ-ն տեղի տվեց: Թերեւս մոտ ապագայում պատվանդանն այդպես թափուր էլ կմնա, քանի որ առայժմ ոչ ոք չի կարող ասել, թե ով է մեր ժամանակի իսկական հերոսը:

ԳԱԳԻԿ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ՀԵՏԸՆՏՐԱԿԱՆ

«Ընդդիմության թուլությունն էր, որ կեղծ ընդդիմությանը առիթ տվեց մոլորեցնելու ժողովրդին»

Հարցազրույց Ազգային միասնության ուխտ կազմակերպության ներկայացուցիչ Ռաֆայել Համբարձումյանի հետ:

- Ո՞րն է Ձեր քաղաքական ծրագիրը ներկա փուլում:

- Հայոց պետականության հզորացումը եւ երկրի բարգավաճումը` ազգային միասնության իշխանություն ստեղծելու ճանապարհով:

- Ի՞նչ ասել է ազգային միասնության իշխանություն:

- Այնպիսի իշխանություն, որը պայմաններ ստեղծեր միասին մտածելու, միասին գործելու` ի Հայաստան եւ ի սփյուռս: Ոչ թե թույլ տանք, որ որեւէ քաղաքական խմբակցություն ինքը «փրկի» Հայաստանը, ինքը «կառուցի պետությունը» եւ այլն: Այս դրսեւ մտայնությունն է եղել մեր անհաջողությունների գլխավոր պատճառներից մեկը դարեր շարունակ:

- Բայց դա հնարավո՞ր է, երբ խորհրդարանի բացարձակ մեծամասնությունը մեկ քաղաքական խմբավորման ձեռքին է:

- Կարելի էր ունենալ միակուսակցական խորհրդարան, եւ նույնիսկ միակուսակցական կառավարություն, բայց այնպես անել, որ բոլոր հայերը միասին մտածեին, միասին գործեին: Դրա մասին հիմա վաղ է խոսել, բայց նախագահը կարող է այդ իշխանության հիմքերը գցել, եթե կառավարության մեջ որոշ պաշտոններ առաջարկի փոքրամասնությանը (ընդդիմություն բառը չեմ սիրում գործածել):

Եթե նա դա չարեց, ապա փոքրամասնությունը պետք է ինքը որոնի-գտնի այդ իշխանությունը գոյացնելու ճանապարհները` ծեւավորելով հասարակական կարծիք: Այս ճանապարհն իրական է, քանի որ առաջիկայում նախագահական ընտրություններ են: Եթե հաջողվի հասարակական կարծիք գոյացնել ազգային միասնության իշխանության անհրաժեշտության օգտին, ապա նախագահության թեկնածուները ստիպված պիտի լինեն հաշվի նստել այդ կարծիքի հետ: Դրա համար փոքրամաս ուժերը պետք է կազմեն միասնական ճակատ, դառնան մրցունակ ուժ, որպեսզի Ազգային ժողովի ընտրություններում կրած պարտությունը փոխհատուցվի նախագահական ընտրություններում արձանագրելիք հաջողությամբ:

- Կարելի՞ է եզրակացնել, որ դուք ընդդիմությանը միավորող գաղափար եք առաջարկում նախագահական ընտրությունների առիթով:

- Նախագահական ընտրությունները մեզ համար միջոց ու առիթ պիտի լինեն` ստեղծելու ազգային միասնության իշխանություն, ընդունելու ազգային Սահմանադրություն:

- Ձեր կարծիքով որո՞նք են ընդդիմության պարտության պատճառները:

- Առաջին ու գլխավոր պատճառը արհեստավարժ ընդդիմության թուլությունն էր, որ կեղծ ընդդիմությանը հնարավորություն տվեց զանազան խարդավանքներով մոլորեցնել ժողովրդին: Երկրորդ` արհեստավարժ ու արդար ընտրություններ չեղան: Երրորդ` ընդդիմությունը անմիաբան ու անվճռական էր: Ովքե՞ր էին Օպերայի հրապարակում մեկ տարի շարունակ ընդդիմություն խաղում: ՀՀՇ-ից դուրս քշվածները:

Կառավարող վարչախումբը 1991 թվից մինչեւ ընտրությունների նախօրյակը իրենից օտարեց 3-4 խմբակ: Այդ խմբակները ՀՀՇ-ի ներսում եռացող պայքարի մեջ թույլ լինելով, պարտվեցին, դուրս քշվեցին, հիմնեցին զանազան կուսակցություններ:

Ժողովրդի դժբախտությունն այն էր, որ ՀՀՇ-ից դուրս մնացած, մրցակցությանը չդիմացած թույլերը` ըստ էության ՀՀՇ-ի թափոնը, եկավ հրապարակ, ինքն իրեն դարձրեց ժողովրդի «առաջնորդ», վարկաբեկեց ընդդիմության էությունը: Կրկնում եմ` սա՛ էր մեր դժբախտությունը: Հենց այս թույլ, վախկոտ ու անվճռական անձինք էլ բազմությունների մեջ բարձրացրին ՀՀՇ-ի վարկանիշը:

Մարդիկ մտածում էին` «եթե սրանք ուզում են իշխանությունը վերցնել, ավելի լավ չի՞ սրանց ընկերները մնան»: Եւ իրոք, ժողովուրդը ինչպե՞ս կարող էր դրանց ընդդիմություն համարել, երբ մեկ-երկու տարի առաջ նրանց ուզում էր ոտնատակ տալ հրապարակում... Բացի այդ` մարդիկ տեսնելով, որ այսքանից հետո այդ ընդդիմությունը գոնե կարգին չի էլ միաբանվում` ամեն ընտրատարածքում մեկ միասնական թեկնածուի պաշտ[illegible]լու համար, ավելի հիասթափվեցին: Զգալով, որ ուժեղը ՀՀՇ-ի խումբն է, ժողովուրդը բնազդով ձայնը տվեց ուժեղին: Իմ խորին համոզմամբ սա՛ է դաժան, բայց սթափեցնող ճշմարտությունը:

Իհարկե, թե սրանով ես չեմ ժխտում ընտրություններում կատարված ապօրինությունները, իշխանական լծակների, ուժային նախարարությունների վճռական դերը հատկապես հանրաքվեի հարցում:

Եւս մեկ հանգամանք: Պարտված ուժերը ամեն կերպ ձգտում են իրենց պարտությունը ներկայացնել իբրեւ ժողովրդի պարտություն:

Համոզված ասում եմ` ժողովուրդն այս ընտրություններում ոչ թե պարտվել է, այլ` հաղթել:

Ժողովուրդը հաղթել է, քանի որ ձայնը բնազդորեն տվել է ուժեղին: Այո, երբ հասարակությունը ժողովրդավարությամբ չի առաջնորդվում, ապա գործում են ոչ թե բանականության ու բարոյականության օրենքները, այլ` բնազդները: Երկրորդ` ինչպես 1990 թ. ընտրությունների ժամանակ, այնպես էլ հուլիսի 5-ի ընտրություններին, մարդիկ կանգնեցին երկու չարյաց փոքրագույնին ընտրելու պարտադրանքի առաջ: Ընտրությունների նախօրյակին իշխանությունները կասեցրին իրենց հիմնական ախոյան Հ.Յ. Դաշնակցությունը: Անփութության պատճառով ընտրություններից դուրս մնաց «Ազգային դաշինք-Դաշնակցություն» միությունը, որն ըստ էության Դաշնակցությունն էր: Այսպիսով` հրապարակում դարձյալ, ինչպես 1990 թ. ընտրություններին, մնացին ՀՀՇ-ն եւ Կոմկուսը:

- Դուք մնացած կուսակցություններին ընդդիմություն չե՞ք համարում:

- Ընտրություններին մասնակցելու արտոնություն ստացած 13 կուսակցություններից 6-ի ղեկավարները ՀՀՇ էին («Հանրապետություն» միավորում, ԳԻԱՐՔՄԻ, ԱԺՄ, Ազգային պետություն, Ժողովրդական կազմակերպություն, «Շամիրամ»), 3-ը` Կոմկուս (Հայաստանի Կոմկուս, Ագրարայիններ եւ Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցություն):

Հուլիսի 5-ի ընտրություններին մասնակցող միակ ընդդիմադիր դասական կուսակցությունը Ռամկավար ազատական կուսակցությունն էր, որը ընտրություններին չեզոքացվեց բոլորովին ուրիշ ճանապարհով:

ՌԱԿ-ը ընտրությունները սկսեց եւ ճարգչությունն էլ շարունակեց եվրոպական չափանիշներով ու մակարդակով, որը Հայաստանում անկիրառելի լինելով` չէր կարող ու չկարողացավ դիմադրել ընտրարշավի այն բոի ձեւերին, որին ականատես եղանք բոլորս: ՌԱԿ-ի մեկուսացումն ըստ իս բոլորի՛ս անհաջողությունն էր` թե՛ ընդդիմության, թե՛ իշխանությունների եւ թե ժողովրդի...

- Դուք ասացիք ընդդիմությունը բացարձակ փոքրամասնություն է խորհրդարանում: Այդ դեպքում ավելորդ չէ՞ նրա գոյությունն այնտեղ:

- Ավելին կարելի է ասել` այսօրվա խորհրդարանը շատ ավելի միակուսակցական է, քան էր 1990 թ.: Իհարկե, հնարավոր է մի քանի ամիս հետո Ազգային ժողովում ծնվեն նոր խմբավորումներ եւ ուժերի հարաբերությունը փոխվի: Բայց ես խոսում եմ այսօրվա վիճակի մասին: Եթե այս միակուսակցական խորհրդարանը այժմ կոչվում է բազմակուսակցական, ապա դարձյալ ընդդիմության ոչ արհեստավարժ կեցվածքի շնորհիվ: Որովհետեւ մնալով խորհրդարանում, փոքրամասնությունը իշխանություններին անուղղակիորեն օժանդակում է` ըստ էության միակուսակցական խորհրդարանը ներկայացնելով բազմակուսակցական:

Սակայն խորհրդարանից դուրս գալն էլ գուցե թե լավագույն ճանապարհը չէ: Պետք է միասնաբար մտածել ի՞նչ անել: Իմ կարծիքը սա՛ է.

Փոքրամասնությունը պետք է դուրս գա ինքնապաշտպանության: Այսինքն` խորհրդարանին ու նախագահին հորդորի որոշում կայացնել Հ.Յ. Դաշնակցությունը վերականգնելու: Մերժման դեպքում պետք է մանդատները հանձնել` ամբողջ պատասխանատվությունը թողնելով կառավարող մեծամասնությանը:

Հարցազրույցը վարեց [illegible]

Բարեբարը` բազմանդամ ընտանիքներին

Առաջին անգամ մարսելահայ բարեգործ Հակոբ Հակոբյանը Հայաստան եկավ 4 տարի առաջ: Եկավ ու որոշեց, որ պիտի գա պարբերաբար, 2-3 ամիսը մեկ, պիտի գա ու իր սեփական միջոցների հաշվին բերի այն, ինչ անհրաժեշտ է կռվող Արցախին: Հիմա նորից է եկել ու մի փոքր ավելի հանգիստ է, Արցախում խաղաղություն է: Բայց նորից ճամփաները իր հետ բերած օգնությամբ` հագուստով ու դեղորայքով, նրան Արցախ տարան, խաղաղ Արցախն էլ աջակցության կարիք ունի:

Այս անգամ Արցախից բացի, նա որոշեց օգնել նաեւ Երեւանի բազմանդամ ընտանիքներին: Հակոբ Հակոբյանը երեկ բազմանդամ ընտանիքների «Շիրազ» բարեգործական միության նախագահ Վիգեն Ղազարյանի ուղեկցությամբ եղավ Հարավ-արեւմտյան թաղամասում ապրող երեք 12, 9 եւ 7 երեխա ունեցող ընտանիքներում, նրանց տանելով հագուստ ու դեղորայք, ինչպես նաեւ` դրամ` գրենական պիտույքների, գրքերի եւ դպրոցական հագուստների ծախսերի համար: Անկասկած, այս այցելությունից հետո գոնե այս բազմանդամ ընտանիքները ուսումնական սեպտեմբերը լուրջ հոգսերով չեն դիմավորի:

Փաստորեն սրանով սկիզբ դրվեց «Շիրազ» միության եւ ֆրանսահայ բարերարի միջեւ համագործակցության: Իմիջիայլոց, Հակոբ Հակոբյանը եւս բազմազավակ` 6 երեխա ունեցող հայր է: «Շիրազ» միությունը նրան անդամագրեց որպես պատվավոր անդամի: Հետաքրքիր ճակատագիր ունեցող այս մարդը (կռվել է երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին, եղել է գերեվարված, Շարլ դը Գոլի համհարզներից մեկը) կարող եք ավելի մոտիկից ճանաչել, եթե մեր թերթի առաջիկա համարներից մեկում կարդաք նրա հետ մեր զրույցը:

Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ամերիկյան արտաքին քաղաքականության ձեւավորումը Հայաստանի նկատմամբ

Փերրի Չորբյանը անծանոթ անուն չէ մեր ընթերցողների համար։ 1993 թ. նոյեմբերին «Ազգը» ընդարձակ հարցազրույց էր տպել նրա հետ հայ-ամերիկյան հարաբերությունների մասին։ Համենայնդեպս, վերհիշեցման կարգով ասենք, որ նա «Վաշինգտոնի «Ալիսոն եւ Փեյ» ֆիրմայի խորհրդատու եւ բաժնետեր է։ Նա անդամ է նաեւ Միջազգային ռադիոհաղորդումների վարչության, որը հսկում է «Ազատ Եվրոպա» եւ «Ազատություն» ռադիոկայանները։ Պարոն Չորբյանը Յեյլի եւ Նյու Յորքի համալսարանների իրավաբանության դպրոցի շրջանավարտ է։ Նա 13 տարի անցկացրել է «Ամերիկայի ձայնում»։ Աշխատել է Հնդկաստանում, այնուհետեւ Վիետնամում, որտեղ պատերազմի ժամանակ չորս ու կես տարի ԱՄՆ-ի գլխավոր խոսնակն էր։ Փերրի Չորբյանը 1970 թվականից ՀԲԸ Միության Կենտրոնական վարչական ժողովի անդամ է։ Ներկա հոդվածը, որն անգլերեն հրատարակվել է ՀԲԸ Միության AGBU ամսագրի օրերս լույս տեսած համարում, հեղինակը տրամադրեց մեզ Հայաստան կատարած իր վերջին՝ [illegible] այցելության ընթացքում։ Այն թարգմանվել է Հայաստանում ՀԲԸՄ-ի ներկայացուցչական գրասենյակի ջանքերով։

Հայ ամերիկյան համայնքը Վաշինգտոնի արտաքին քաղաքականության գործընթացում ակտիվ մասնակից է դարձել այս 24 տարիների ընթացքում, 1971 թվականին Էրլի Հաուզում տեղի ունեցած առաջին ժողովից հետո, որը դրեց Հայկական համագումարի հիմքը։ Համագումարի մասին միտք հղացան Ջոն Հաննեսյանն ու Հայկազ Գրիգորյանը, այն ժամանակ Վաշինգտոնի համալսարանների դասախոսներ։ Նրանց, որպես մայրաքաղաքում հայ ամերիկյան համայնքի հետաքրքրությունները մեկ ձայնով ներկայացնող հովանոց կազմակերպություն, սփյուռքի շատ տարրեր միացան։ Հետագայում, 80-ականների կեսերին, այդ տարրերից շատերը որոշեցին իրենց առանձին ուղիով ընթանալ։ Այդ ժամանակվանից ի վեր շատերը վաշինգտոնյան ասպարեզում սկսեցին ակտիվ գործել իրենց սեփական դրոշի ներքո՝ Հայկական ազգային կոմիտե (ՀԱԿ), ՌԱԿ-ը, զույգ առաջնորդարանները, ՀԲԸՄ-ի հայկական լրատվական ծառայությունը, Արամակը եւ անկախ գործող անհատներ։

Համայնքի այդ ընդարձակ ներկայացուցչությանը վերջերս ավելացավ հայկական դեսպանատունը, որն ինքնուրույն ուժ է դարձել 1992 թվականից ի վեր, երբ առաջին անգամ հայտնվեց տեսադաշտում։ Որպես Հայաստանի կառավարության դիվանագիտական զենք դեսպանատունը սահմանել է անկախ ներկայություն եւ հաճախ կապի մեջ է լինում համայնքի ներկայացուցիչների հետ։

Այսօր հայ ամերիկյան համայնքը լավ ճանաչելի է եւ այդ բազմաթիվ ներկայացուցիչների գործունեության միջոցով շատ ակտիվորեն ներգրավված է արտաքին քաղաքականության գործընթացում։ Եվ հայ եւ ոչ հայ դիտորդները նրանց բարձր են գնահատում իրենց արդյունավետության համար։ Թուրք եւ ադրբեջանցի դեսպանները հաճախ դժգոհում են «ուժեղ հայկական լոբբիի» ազդեցությունից, իսկ չեզոք դիտորդները հաճախ այդ գործակալություններին դիտում են որպես օրինակ, թե ինչպես համեմատաբար փոքր էթնիկ համայնքը կարող է ազդել Վաշինգտոնի վրա։

Միեւնույն ժամանակ թե՛ Կոնգրեսի, թե՛ գործադիր իշխանությունների աղբյուրները նշում են, որ համայնքի բաժանված ներկայացուցչությունն իր թերություններն ունի։ Նրանք նշում են, որ բազմակիությունը թեեւ ապահովում է ավելի խիտ եւ մեծ ներգործուն ուժ, բայց միեւնույն ժամանակ բազմացումը կարող է պատճառ դառնալ միջոցների ոչ անհրաժեշտ ծախսման, հետեւողականության կորստի եւ նույնիսկ շեշտադրումների հակասության։ Երբ համայնքի ներքին հարաբերությունները երբեւէ թույլ տան, ապա, ինչպես ակնարկում են վերոհիշյալ աղբյուրները, պետք է վերադառնալ լրիվ համաձայնեցված մոտեցմանը՝ առավելագույն ազդեցության համար։ Ոչ միասնական ներկայության պրոբլեմները Վաշինգտոնում նոր չեն էթնիկ ներկայացուցիչների համար։ Շատ խմբեր են երկու կամ նույնիսկ ավելի մասերից կազմված եղել։ Հույն ամերիկացիներն, օրինակ, հաճախ են կազմակերպչական տարբերություններ ունեցել, իսկ երբեմն էլ լարված եղել կիպրոսցի ամերիկացիների հետ։ Բայց մյուս համայնքները կարողացել են զարգացնել մի կառուցվածք, որը միացրել է նրանց ձայները առավելագույն եւ հետեւողական ազդեցության համար, միաժամանակ անհատական կազմակերպություններին թույլ տվել պահպանել իրենց անհատականությունն ու բնույթը։

Այս կազմակերպչական հարցի շուրջ վեճերի արդյունքները ինչ էլ որ լինեն, Վաշինգտոնում վերլուծողները համոզված են, որ ներկա ջանքերը գովելի արդյունքներ են տվել։ [illegible] համայնքի ջանքերը շատ տարբեր աղբյուրների, այժմ ժամանակն է, ծննդյան տոների նախօրյակին, նախագահ Բուշի կողմից Հայաստանի դիվանագիտական ճանաչումից երեք ու կես տարի անց, տեսնել, թե գործընթացն ինչ արդյունք է տվել այս երկու ծայրահեղ տարբեր երկրների միջեւ ներկա հարաբերությունների տեսակետից. մի կողմից Միացյալ Նահանգները, հսկայական գերուժ՝ 250 միլիոն բնակչությամբ, տեղադրված երկու մեծ օվկիանոսների միջեւ, մի կողմում Արեւմտյան Եվրոպան, մյուս կողմում Ճապոնիան ու Չինաստանը, մյուս կողմից Հայաստանը՝ համեմատաբար փոքր երկիր, երեք միլիոն բնակչությամբ, բաժանված Ամերիկայի հորիզոնից ու փորձությունից հեռու ընկած աշխարհի մի անկյունում։

Արտաքին քաղաքականության մասնագետները համոզված են, որ այս երկկողմանի հարաբերությունների վիճակը լավագույնս չափվում է երկու մակարդակով։ Առաջինը կենտրոնանում է ընթացիկ ավելի հրատապ խնդիրների վրա, որոնք բխում են 1988 թվականի երկրաշարժից, Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունից եւ դեպի դեմոկրատական քաղաքական կառուցվածք եւ շուկայական տնտեսություն տանող ճանապարհով առաջ շարժվելու նորանկախ Հայաստանի ջանքերից, որին անմիջականորեն օգնում է սփյուռքը։ Երկրորդ մակարդակը բաղկացած է ավելի երկարաժամկետ ստրատեգիական հարաբերություններից՝ այս երկու երկրների միջեւ։ Որոշակիորեն այս երկու մակարդակները փոխկապակցված են եւ ազդում են մեկը մյուսի վրա։ Այնուամենայնիվ, վերլուծողները ձգտում են դրանք դիտել որպես այս երկու ծայրահեղորեն անհավասար երկրների միջեւ հարաբերության առանձին հատվածներ՝ ջանալով ընդհանուր հիմք գտնել ապագայի համար։

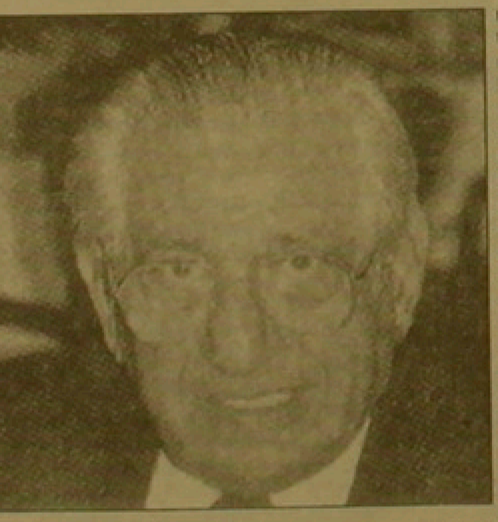

Ըստ առաջին տեսակետի, ավելի ցածր պրոբլեմների դեպքում, դիտորդները հարաբերությունները բնութագրում են որպես լավ, իրոք շատ հաստատուն։ Հայաստանին մեծ առաջնություն է տրվել եւ աշխարհում երրորդն է՝ ըստ շնչին բաժին ընկած ամերիկյան օգնության։

Միջազգային զարգացման գործակալությունը հաղորդում է, որ ի հավելումն անմիջապես երկրաշարժից հետո ցույց տված օգնությանը, 1992 թվականից ի վեր ԱՄՆ-ը ավելի քան 450 միլիոն դոլարի օգնություն է ուղարկել Հայաստանին։ Այս օգնությունը նպաստեց պակասեցնել երկրաշարժի ավերածությունները եւ նաեւ թեթեւացրեց Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի կողմից արված շրջափակումից առաջացած որոշ տնտեսական դժվարություններ։ Աստիճանաբար այդ օժանդակությունը վեր է ածվում զարգացման ծրագրի, որը կօգնի Հայաստանի հիմնական տնտեսությանը, առաջ նայելով դեպի հատկապես այն ժամանակը, երբ Լեռնային Ղարաբաղում իրավիճակը որոշակի ընդունելի լուծում կստանա։

Տնտեսական օգնությունը գալիք տարիներին ընդհանուր առմամբ հավանաբար կնվազի որպես արտասահմանյան օգնության ընդհանուր նվազման կողմնակի արտադրանք, որի պատճառը ներկայումս Ամերիկայի բյուջեի նվազումն է։ Ինչեւէ, Հայաստանին բաժին ընկած մասը հավանաբար կմնա սանդղակի վերեւի մասում, վերլուծողների բերած պատճառներով։ Միեւնույն ժամանակ թե՛ Կոնգրեսի թե՛ պետվարչության աղբյուրները շեշտում են, որ Հայաստանին օժանդակություն ցույց տալու առաջնայնության կարեւոր գործոնը կլինի Վաշինգտոնի այն վստահությունը, որ Հայաստանը կպահպանի իր անկախությունը, կմնա դեմոկրատական առաջընթացի ուղու վրա, կշարունակի շուկայական տնտեսության զարգացումը եւ կաջակցի շրջանի կայունացմանը՝ հարեւան երկրների հետ արդյունավետ աշխատանքային հարաբերությունների միջոցով։

Երկկողմանի հարաբերությունները մինչեւ այսօր թեեւ ընդհանուր առմամբ շատ դրական են, բայց առանց դժվարությունների չեն եղել։ Հայ ամերիկյան ներկայացուցիչները Վաշինգտոնում նշում են, որ Մ. Նահանգների թե՛ հանրապետական, թե՛ դեմոկրատական վարչությունները հիասթափեցրել են հայկական համայնքին՝ մերժելով հայտարարել Ցեղասպանության փաստի՝ նախագահի կողմից ընդունման մասին եւ ձախողվելով՝ բավականաչափ ճնշել Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի վրա Ղարաբաղի հետ կապված շրջափակումը վերացնելու համար։ Եվ Միացյալ Նահանգները, ինչպես նաեւ մյուս երկրները չհաջողեցին Ղարաբաղի հարցի շուրջ որոշում ընդունել, օրինակ անմիջականորեն կա՛մ Ռուսաստանի կա՛մ որեւէ այլ բազմազգ կազմակերպության հետ միասին։

Մյուս կողմից, Հայաստանի վերջին իրադարձությունները անհանգստություն են առաջացրել Վաշինգտոնում՝ կապված Հայաստանի դեմոկրատական զարգացման հետ։ Բացի այդ, հայ ամերիկյան համայնքի մշտական ճնշումը Թուրքիային մեղադրելու հարցում պրոբլեմներ է առաջացրել Մ. Նահանգների համար այդ կարեւոր դաշնակցի հետ հարաբերություններում։

Գալով երկու երկրների միջեւ հարաբերությունների երկրորդ մակարդակին, ավելի երկար ստրատեգիական ասպեկտին՝ ամերիկյան արտաքին քաղաքականությունը շատ ավելի փորձառու է եւ դեռեւս զարգանում է արտաքին քաղաքականության մասնագետների տեսակետից։

Նրանք մի շարք պատճառներ են բերում գործերի այս վիճակի համար։ Աշխարհի մյուս մասերում անհանգստությունները՝ Բոսնիա, Միջին Արեւելքում խաղաղության գործընթացը, ՆԱՏՕ-ի ընդլայնումը եւ հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ, Հյուսիսային Կորեայի միջուկային հնարավորությունները, Սոմալին, ճապոնական առեւտուրը, ցանկը շատ երկար է, ամերիկյան քաղաքական գործիչների ուշադրությունն իրենց վրա են դարձրել՝ որոշ չափով անտեսելով նվազ հրատապ ուրիշ խնդիրներ։ Իսկ հետո, ղարաբաղյան հակամարտությունը եւ տնտեսական վիճակը շրջանում կլանել են այդ մյուս տագնապներից մնացած ժամանակն ու միջոցները։

Այնուամենայնիվ, չնայած հատկացված ժամանակին եւ ուշադրությանը, Հայաստանի նկատմամբ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականության դեռեւս փորձնական բնույթ լինելու հիմնական պատճառն այն փաստն է, որ Հայաստանը՝ ինչպես ցանկացած այլ երկիր, ավելի մեծ ամբողջի մի մասն է։ Այս ավելի ընդարձակ տարածքը չի սահմանափակվում միայն Անդրկովկասով. այն, իսկական իմաստով, ընդգրկում է ամբողջ Եվրասիա մայրցամաքը, որի հյուսիսային մասում իշխում է Ռուսաստանը, իսկ հարավային սահմանի երկարությամբ՝ Թուրքիան, Իրանը եւ Կենտրոնական Ասիայի երկրները։ Բացի սենտիմենտալ հարաբերությունից, որ սփյուռքի գոյության արդյունք է, փորձագետները նշում են, որ ուղիղ քաղաքական եւ տնտեսական կապերը Միացյալ Նահանգների եւ Հայաստանի միջեւ ներկայումս պոտենցիալ կերպով լավագույն դեպքում շատ սահմանափակ են։ Նրանք գտնում են, որ ըստ ամերիկյան գերքաղաքական տեսակետի, Հայաստանի հիմնական կարեւորությունը նրա ստրատեգիական դիրքն է։

Լավատեղյակ աղբյուրների հետ զրույցները ապահովում են հետեւյալ վերլուծությունները. Հայաստանը, ինչպես ամբողջ Անդրկովկասը, Եվրասիայի սրտում տեղադրված, ինչպես դարեր շարունակ, այժմ էլ զբաղեցնում է վճռական խաչմերուկները։ Աշխարհագրությունը նույնն է մնացել, բայց տարածքում ազգերի դերերը դեռեւս փոփոխվում են՝ կախված թե ներքին, թե ամբողջ աշխարհում ընթացող զարգացումներից։ Այդ աղբյուրներն ասում են, որ ԱՄՆ-ը եւ նրա քաղաքականությունը դեպի շրջանը եւ դրա առանձին երկրները պետք է բարելավի աշխարհը, ինչպիսին այն այսօր է, եւ ընդունի այն աշխարհը, որ նա ցանկանում է տեսնել վաղը։ Ամերիկյան քաղաքականությունը չի կարող մնալ նախնական եւ փորձնական, եթե այն պետք է զարգանա եւ աճի։

Վերլուծողներն ավելացնում են, որ Ամերիկայի երկարատեւ վերաբերմունքն ու քաղաքականությունը Հայաստանի նկատմամբ որպես ընդարձակ Եվրասիայում գտնվող մի երկրի, կփոխվի՝ կախված այն քաղաքականությունից, որ Միացյալ Նահանգները զարգացնում է նոր Ռուսաստանի, ՆԱՏՕ-ի դաշնակից Թուրքիայի, Իրանի ներկայիս թշվառ վիճակի եւ Կենտրոնական Ասիայի անծանոթ տարածքների նկատմամբ։

Այս աղբյուրները շեշտում են, որ ամերիկյան դատողությունները պետք է արվեն եւ կարվեն այն բանի հիման վրա, ինչը Վաշինգտոնը համարում է Ամերիկայի հետաքրքրություն, եւ այս հեռանկարից է, որ ամերիկահայ համայնքը պետք է ձգտի ազդել Հայաստանի նկատմամբ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականության զարգացման գործընթացի վերջնական արդյունքի վրա։

Ամենալայն իմաստով, ըստ դիտորդների, Ամերիկայի վերջնական նպատակը շրջանում կայունության ու տնտեսական առաջընթացի հասնելն է դեմոկրատական հաստատությունների եւ շուկայական տնտեսության զարգացման ճանապարհով։ Ավելի կոնկրետ՝ Ամերիկան այսօր ձգտում է.

ա) արդյունավետ աշխատանքային համագործակցության Ռուսաստանի հետ, եթե հնարավոր է՝ թե՛ ամեն տեսակի պոտենցիալ միջուկային սպառնալիքը նվազեցնելու առաջնությունը հաստատելու, թե՛ իր սահմաններից անցնող վերածնվող ազգայնամոլ Ռուսաստանի հայտնվելուց խուսափելու համար։ Սա անելու համար ԱՄՆ-ը պետք է պատրաստ լինի շրջանում Ռուսաստանի օրինական հետաքրքրությունները ճանաչել եւ արձագանքել դրանց։

բ) Թուրքիայի հետ զինվորական եւ տնտեսական սերտ հարաբերությունների շարունակում, որը ԱՄՆ-ը դիտում է որպես կարեւոր դաշնակից շրջանում զինվորական իսլամական ֆունդամենտալիզմի տարածման դեմ եւ խոչընդոտ ծավալապաշտական Ռուսաստանի համար։ Թուրքիան, իհարկե, ունի նաեւ մի շարք դժվարին սեփական պրոբլեմներ՝ քրդերի հարցը, տնտեսությունը, իսլամական ֆունդամենտալիզմի աճը, Կիպրոսը, հարաբերությունները Իրաքի եւ Իրանի հետ։ ԱՄՆ-ը Թուրքիայում իր դերը պահպանելու համար պետք է հաշվի առնի Թուրքիայի այս պրոբլեմներն ու հետաքրքրությունները։

գ) Իրանի մեկուսացումը իր ներկայիս կառավարությունով, որպեսզի քայքայվի այն, ինչը համարվում է իրանյան աջակցություն ահաբեկչությանը սպառնալիք շրջանային կառավարություններին։

դ) Մուտք դեպի Կասպից ծովի նավթի ավազան եւ դրա զարգացումը, միեւնույն ժամանակ Կենտրոնական Ասիայի երկրների հետ ԱՄՆ-ի հարաբերությունների աստիճանական զարգացումը եւ Ռուսաստանի ու հարավային սահմանի միջեւ բուֆերային պետության նրանց պոտենցիալ դերի համար, եւ որպես հումքի ու շուկայի աղբյուր։

Հրապարակային հայտարարություններն ու ոչ պաշտոնական խոսակցությունները նշում են, որ անշուշտ Հայաստանի կառավարությունը զգայուն է այս գործոնների նկատմամբ եւ հաշվի կառնի դրանք, քանի որ իր սեփական հետաքրքրություններն է հետապնդում ԱՄՆ-ի հետ իր հարաբերություններում։ Բոլոր պատճառները կան հավատալու, որ այս ինքնահետաքրքրվածությունը կնպաստի սերտ, դրական հարաբերություններին ԱՄՆ-ի հետ որպես Արեւմուտքի հետ Հայաստանի բնական կապերի մաս, հակակշիռ Ռուսաստանին, զարգացման օգնության աղբյուր եւ որպես շրջանում կրիտիկական քաղաքական օգնության տեր։ Այսպիսի դատողությունները, իհարկե, Հայաստանի կառավարության որոշումը պետք է լինեն եւ ոչ սփյուռքի, բայց դրանք ակնհայտ են թվում։

Միեւնույն ժամանակ, ըստ Վաշինգտոնի աղբյուրների, շրջանում ԱՄՆ-ի նպատակներին կարող է ծառայել ընկերական, տնտեսապես ուժեղ, քաղաքականապես կայուն եւ դեմոկրատական Հայաստանը, որը տեղադրված է Եվրասիա մայրցամաքի այնքան կարեւոր մասում։ ԱՄՆ-ի օգնությունը կարող է էականորեն նպաստել շրջանի կայունացմանը եւ ուղիներ ու միջանցք ապահովել Հայաստանի շատ հարեւանների համար։

Եվ Կոնգրեսի, եւ գործադիր մարմնի դիտորդները հաստատում են, որ հայ ամերիկյան համայնքը շատ արդյունավետ է եղել ԱՄՆ-ի կառավարությանը դեպի Հայաստանի անհետաձգելի մարդասիրական եւ տնտեսական կարիքների բավարարումը մղելու մեջ։

Նրանք պակաս վստահ են, որ համայնքը նույնպիսի հաջողություն կունենա ապագայում Հայաստանի նկատմամբ Ամերիկայի ավելի երկարաժամկետ քաղաքականության մեջ։ Նրանք նշում են, որ քաղաքականության հանձնարարականները, որոնք պահանջում են Թուրքիայի միանշանակ դատապարտում Ամերիկայի կողմից կամ հիմնված են ուղղակի Ամերիկայի կարիքների վրա, լավ չեն ծառայում Ամերիկայի շահերին եւ ոչ էլ բավական հիմք են ամերիկյան արտաքին քաղաքականության համար։ Այսպիսի ծրագրերը երկար չեն դիմանա, եթե ընդհանրապես դիմանան։

Այդ դիտորդները այն կարծիքին են, որ Եվրասիայում ամերիկյան արտաքին քաղաքականության զարգացման հարցում հայ ամերիկյան համայնքի խնդիրը պետք է լինի ճանաչել եւ պաշտպանել Ամերիկայի շահերից բխող քաղաքականություն ու ծրագրեր, որ համապատասխանում եւ համընկնում են Հայաստանի շահերի հետ։ Նրանք կարծում են, որ նման ջանքի համար բավական պոտենցիալ կա։ Նրանք դեմոկրատական, առաջադեմ տնտեսությամբ օժտված Հայաստանի համար դրական եւ գրավիչ ապագա են տեսնում։ Որպես ԱՄՆ-ի ուժեղ բարեկամ եւ նույնիսկ դաշնակից, Հայաստանը կարող է ծառայել որպես խաչմերուկ մեծ ուժերի եւ շրջապատող տարածքների միջեւ։ Դիտորդները կարծում են, որ հայ ամերիկյան համայնքը կարող է ցույց տալ, որ այս նպատակները անպայման կհամընկնեն Ամերիկայի շահերին եւ բարեբախտաբար նաեւ՝ Հայաստանի։

Ըստ մի շարք իրազեկ աղբյուրների՝ սա է այն խնդիրը, որ գալիք տարիներին դրված է Ամերիկայի հայկական համայնքի առջեւ։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

ՎՐԱՍՏԱՆ

«Ամերիկյան մոդելի» նախագահական հանրապետություն

ԹԲԻԼԻՍԻ, 17 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երկարատեւ քննարկումներից հետո Վրաստանի խորհրդարանի ընդունած որոշման համաձայն երկիրը կլինի նախագահական հանրապետություն, իշխանություննեի բաժանման «ամերիկյան մոդելով» (առաջինը ԱՄՆ-ում): «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդեց Թբիլիսիից իր թղթակցի տված մեկնաբանությունը:

Վրաստանի սահմանադրության նախագիծը քննարկելիս եղել էր 3 գլխավոր համակարգ: Սահմանադրական հանձնաժողովի առաջադրած առաջին համակարգը ենթադրում էր այսպես կոչված «ֆրանսիական մոդել», համաժողովրդական կերպով ընտրված նախագահ եւ գործադիր իշխանություն իրականացնող վարչապետով: Սակայն խորհրդարանային ընդդիմությունն առաջարկել էր խորհրդարանային հանրապետության «դասական մոդել»: Քննարկման ընթացքում երկու տարբերակներից ոչ մեկը ձայների մեծամասնություն չէր ստացել: Այդ ժամանակ ընտրվել էր փոխզիջումային եւ պատգամավոր Բակուր Գուլուայի առաջարկած երրորդ տարբերակը՝ «ամերիկյան մոդելը»: Դրա համաձայն, նախատեսվում է, որ համաժողովրդական քվեարկությամբ ընտրված նախագահը կարող է ինքնուրույնաբար կազմել նախարարների կաբինետ: Նա չի կարողանա խորհրդարանի վրա ազդել որեւէ ձեւով, բացի վետոյի կիրառումից: Խորհրդարանի արձակումը խիստ բացառվում է: Մյուս կողմից խորհրդարանը նույնպես զրկվում է կառավարությանն անվստահություն հայտնելու իրավունքից, քանի որ գործադիր իշխանության բարձրագույն պատասխանատուն՝ նախագահը ընտրվում է համաժողովրդական քվեարկությամբ:

Սակայն, ըստ ամերիկյան մոդելի, փոխնախագահին ընտրվում է նախագահի հետ մեկտեղ, իսկ վրացական տարբերակի համաձայն փոխնախագահը կնշանակվի հենց նախագահի կողմից՝ ներկայացուցչական պարտականություններ կատարելու համար: Երբ նախագահը չկարողանա կատարել իր պարտականությունները, նրան կփոխարինի ոչ թե փոխնախագահը, այլ Մենաշի նախագահը:

Հ այսի կեսին ֆրանսիական «Տոտալ» նավթային ֆիրմայի եւ Իրանի Ազգային նավթընկերության միջեւ Պարսից ծոցի Իրանի ջրածրի երկու նավթավայրերի (A եւ E) շահագործման պայմանագիր ստորագրվեց:

Դրանից մեկ շաբաթ առաջ անգլո-հոլանդական «Ռոյալ դաչ շալ» ֆիրման Բիլ Քլինթոնի հայտարարած էմբարգոյի պատճառով Իրանի համար:

Իրանի արտաքին գործերի նախարար Վելայեթիին հուլիսի 14-ին Թեհրանում ֆրանսիական դեսպանատան կազմակերպած ճաշկերույթում հայտարարեց, որ այս պայմանագրի ստորագրումը կարեւոր փայլ է Փարիզի եւ Թեհրանի համագործակցության ընդարձակման գործում եւ հույս հայտնեց, որ երկու երկրների համագործակցությունը

տարին գործերի փոխնախարար Մահմեդ Ջավադ Զարիֆը օրաթերթին տված հարցազրույցում «անօրինական եւ միջազգային դիվանագիտական հարաբերություններին դեմ» հայտարարեց:

Իրանական «Էրեյաաբ» օրաթերթը նույն հարցի կապակցությամբ անդրադառնալով «Իզվեստիայի» լրատվությանը, գրում է. «Իզվեստիա» ծանրակշիռ օրաթեր

ՆԱՎԹ

Ֆրանս-իրանական պայմանագիրը պարտություն ԱՄՆ-ի համար

«Տոտալը» գրավեց ամերիկյան ֆիրմայի տեղը

հետ պայմանագիրը ստորագրելուց ձեռնպահ մնաց, իսկ մարտ ամսին նույն պատճառով Իրանի հետ իր ունեցած պայմանագիրը անվավեր էր համարել:

Նոր պայմանագրի ստորագրմամբ ֆրանսիական «Տոտալը» զբաղեցրեց ամերիկյան «Կոնոկոյի» տեղը:

Պայմանագրի ժամկետը հինգ տարի է սկսած ստորագրման օրից, իսկ հանքի արդյունահանումը սկսվելու է երեք տարի հետո: Պայմանագրի համաձայն, նավթարդյունահանման եւ դրա հետ կապված նախապատրաստական աշխատանքների համար անհրաժեշտ բոլոր ծախսերի փարկավորումը Ֆրանսիան վերցնում է իր վրա: Այն կազմում է 600 մլն դոլար:

Նավթահորերից ստացվող բնական գազը արտահանվելու է Իրանի հարեւան երկրներ:

Անդրադառնալով պայմանագրին, «Քեյհան» օրաթերթը գրում է. «Սա առաջին նավթային նախագիծն է, որ հեղափոխության շրջանում ստորագրվել է Իրանի եւ որեւէ արեւմտյան ֆիրմայի միջեւ: Իսլամական հանրապետությունը շատ ուրախ է պայմանագրի ստորագրման

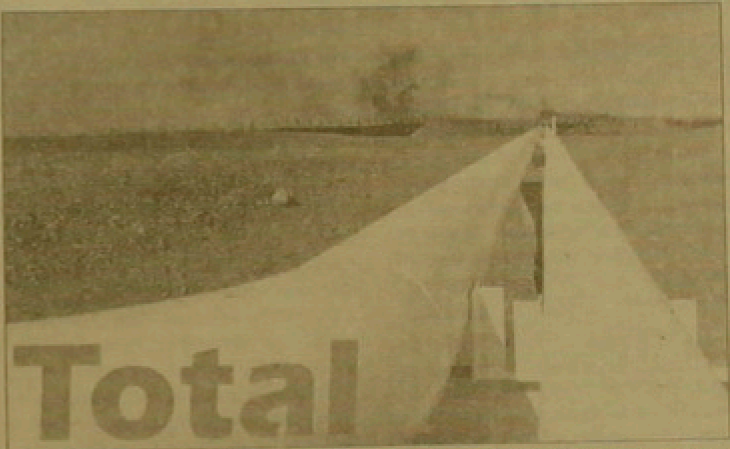

կընկերկի ուրիշ դորսներ եւս»:

Թերթն ավելացնում է, որ Թեհրանի համար այս պայմանագիրը Ամերիկայի մեծ պարտությունն է համարել:

Ամերիկան, շարունակում է օրաթերթը, իր զայրույթն արտահայտելով պայմանագրի ստորագրման կապակցությամբ, Ֆրանսիայից պահանջեց հրաժարվել Իրանին ֆինանսավարկային օգնություն ցույց տալուց: Այդ պահանջը Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարարը: Ընդունելով Ամերիկայի պարտությունը Իրանի դեմ հայտարարած էմբարգոյում, հայտարարել է, որ Իրանի նավթը ամեն արգելք կհաղթահարի: Չնայած այս տարվա հունիսի 6-ից Վաշինգտոնը խզեց Իրանի հետ բոլոր առեւտրական կապերը, սակայն միջազգային փորձագետների կարծիքով, Իրանը իր նավթի համար նոր գնորդներ գտնելու հարցում երբեք չի դժվարացել եւ չի դժվարանա»:

Ս. Գ.

ԱՇԽԱՐՀ

Ամերիկյան ուժերի կուտակում Ծոցի շրջանում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 17 ՕԳՈՍՏՈՍ, VOA: Պենտագոնից հայտարարվեց, որ ամերիկյան բանակի ծովային եւ օդային ուժերի կուտակումներ են տեղի ունենում Ծոցի շրջանում, որտեղ նախազգուշական քայլ Իրաքում նկատվող զորքերի անսովոր տեղաշարժերի դեմ: Ըստ երեկույթին, ինչպես հայտարարվեց ամերիկյան կողմից, իրաքյան վարչակարգը զգալի ցնցման է ենթարկվել Սադդամ Հուսեյնի երկու փեսաների դեպի Ամման փախուստից: Սակայն տարօրինակն այն է, որ իրաքյան զորքի կուտակումները, ըստ Պենտագոնի, տեղի են ունենում ոչ թե հորդանանյան, այլ քուվեյթյան սահմանի մոտ: Համենայն դեպս, ամերիկյան «Ռուզվելտ» ավիակիրն արդեն 4 օր է, որ գտնվում է Իսրայելի Հայֆա նավահանգստում, իսկ ռազմական օդանավերը համատեղ զորավարժություններ են անցկացնում հորդանանյան բանակի ինքնաթիռների հետ:

Ղազախստա՞նն էլ հրաժարվեց նավթի ռուսական ուղուց

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: «Ղազախստանի նավթը Արեւմուտք կարտահանվի Թուրքիայի նոր նավթամուղով եւ ոչ թե Ռուսաստանի հին գծով», հայտարարեց Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը օգոստոսի 15-ին Ալմա Աթայում Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի հետ հանդիպման ժամանակ: Այդ մասին Սնարքին հայտնեցին Երեւանի Հայկական անկախ մամլո կենտրոնում, ընդգծելով, որ Ղազախստանը դարձավ Ադրբեջանից հետո երկրորդ երկիրը, որը բացահայտորեն հայտարարում է Ռուսաստանով փակելիի արտահանման ավանդական ռազմավարական համակարգից դուրս գալու մասին: Նույն օրը թուրք վարչապետը հայտարարեց, որ Ղազախստանին 300 մլն դոլար է հատկացվում նավթամշակման արդյունաբերության զարգացման վարկի հաշվին: Ղազախստանում Թուրքիայի ներդրումներն արդեն կազմում են 2 մլրդ դոլար:

ԲԱՔՈՒ

Ադրբեջանը նոր խորհրդարանի ընտրություններից առաջ

5 տարի ժամկետով ընտրվող նոր միապալատ խորհրդարանը կձեւավորվի խառը՝ 100 պատգամավոր մեծամասնական եւ 25-ը համամասնական, համակարգով: Պատգամավորության թեկնածուների տարիքային ցենզն է 25 տարեկան եւ դրանից բարձր: Երկքաղաքացիությամբ անձանց չի թույլատրվում մասնակցել նախընտրական արշավին: Պատգամավորի թիկունքին չեն կարող հավակնել հոգեւոր գործիչները, զինծառայողներն ու ծանր հանցագործությունների համար դատապարտված անձինք: Գրանցման համար առանձին թեկնածուներին անհրաժեշտ է իրենց ընտրատարածքում հավաքել 2000, իսկ քաղաքական կուսակցություններին ու միավորումներին 50 հազ. ստորագրություն: Կուսակցությունները կներկայացվեն խորհրդարանում, եթե հավաքեն ընտրողների ձայների 8 տոկոսից ոչ պակաս:

Ադրբեջանի ընդդիմության կարծիքով, այդ բոլոր պայմաններն առավելագույնս սահմանափակում են քաղաքական կուսակցությունների իրավունքներն ու հնարավորությունները եւ առաջիկա ընտրություններում եւ փաստորեն դրանց մեծ մասին բողոքում խաղից դուրս վիճակում: 21 կուսակցություն ներառող «Կլոր սեղան» միավորումը պնդում էր, որ խորհրդարանականների թիվը հասցվի մինչեւ 150-160 մարդ, ընդ որում պատգամավորների կեսից ոչ պակասը պետք է ընտրվեն համամասնական կարգով: Սակայն խորհրդարանի խոսնակ Ռասուլ Գուլիեւը ասել է, որ հանրապետությունում հաշվվում են 400 հազ. տարբեր կուսակցությունների անդամներ եւ դրանց այնքան լիազորություններ հատկացնելը, հետեւ եւ 4 մլն. չհամապատասխանված բնակչությանը, առնվազն արդարացի չէ:

Ընդդիմության առավել խիստ բողոքն է առաջացրել Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի (ԿԸՀ) ու ընտրական հանձնաժողովների եւ տարածքային հանձնաժողովների են բաղդրող կազմը, որոնք, օրենքի համաձայն, պետք է կազմավորվեն պետական մարմիններում աշխատող անկուսակցականներից: Քաղաքական կուսակցությունների անդամները իրավունք կունենան մասնակցելու միայն տեղամասային ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքին:

Ըստ կուսակցական ղեկավարների, խսկողության արդյունավետ մեխանիզմի բացակայությունը բազմաթիվ հնարավորություններ է ստեղծում քվեարկության արդյունքները կեղծելու համար: Միլլի մեջլիսը հաշվի չի առել ընդդիմության ձայնը եւ առանց սկզբունքային փոփոխությունների հաստատել է նախագահական հրամանագրի նախագիծը:

Հերթական նիստում «Կլոր սեղանը» չկարողացավ ընտրությունները բոյկոտելու միասնական դիրքորոշում ձեւավորել: Բոյկոտի օգտին հիմնականում հանդես են գալիս փոքր կուսակցությունները, որոնք ամեն դեպքում տապալելիքներ չունեն: Առավել խոշոր, առավել կազմակերպված կուսակցությունները, ինչպես օրինակ «Մուսավաթը», մտադիր են ընդունել քաղաքական մարտը: Բոյկոտի ակտիվ կողմնակից՝ Ադրբեջանի Սոցիալ դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արազ Ալիզադեն որոշ ընդդիմադիր ուժերի մեղադրել է այն բանում, որ նրանք «խորհրդարանում երաշխավորված տեղերի վերաբերյալ առանձնակի բանակցություններ են վարում իշխանությունների հետ», եւ դա հանարել է ժողովրդավարության շահերին դավաճանություն:

ԼՏ

ՀՆԴԿԱՉԻՆ

Վիետնամը Հարավարեւելյան ասոցիացիայի անդամ

Բրունեյի մայրաքաղաքում, հանդիսավոր պայմաններում Վիետնամը դարձավ Հարավարեւելյան ասիական ազգությունների ասոցիացիայի (ՀԱԱԱԱ) անդամ, հաղորդում է Ֆրանսպրես գործակալությունը «Թեհրան թայմզ» թերթում: Այդ առթիվ Վիետնամի արտգործնախարար Նգուեն Մեն Քեմը ժամանել է Բանդար Սերի Բեգավան մասնակցելու հանդիսավոր արարողություններին, բայց հրաժարվել է մեկնաբանություններից, բացի այն բանից, որ «շատ հոգված է»:

ՀԱԱԱԱ-ի անդամ են Բրունեյը, Ինդոնեզիան, Մալայզիան, Ֆիլիպինները, Սինգապուրը եւ Թաիլանդը: Վիետնամը դառնում է այդ կազմակերպության յոթերորդ անդամը: Ակնկալվում է, որ Ասոցիացիան, ընդարձակելով իր աշխարհագրական

հորիզոնը, մինչեւ դարավերջ իր մեջ կընդգրկի Բիրմային, Կամբոջային եւ Լաոսին, տարածաշրջանում ստեղծելով հարավարեւելյանասիական երկրների համախմբվածություն, որն իր հերթին առաջ հնարավորություն կտա համարձակորեն կկարողանա դիմակայել Չինաստանի տնտեսական եւ քաղաքական ծավալումներին:

ՀԱԱԱԱ-ի հետ Վիետնամի հարաբերությունները 1991-ի կամբոջական խաղաղության համաձայնագրից հետո զարգացման տարբերություններից դեպի փոխվել են դեպի տնտեսական համագործակցության ուղղ: Վիետնամի մուտքը Ասոցիացիա հեշտ է եղել, բայց ամբողջական դառնալու համար դեռ մի քանի տարի կպահանջվի: Առայժմ վիզայի հարցերը կարգավորված չեն: Այս քայլը ամրապնդում է նրա անվտանգությունը դուրս

բերելով նրան տարիների մեկուսացումից ու անտարբերությունից:

Ասոցիացիային անդամագրվելով Վիետնամն ստիպված կլինի նվազեցնել իր մաքսերը եւ դրանք համարեցնել իր հարեւանների մաքսերին: Միաժամանակ նա պետք է այդ 6 երկրներին շնորհի հատուկ կարգավիճակ, որի հիման վրա ստիպված կլինի նվազագույնի հասցնել նրանց մատակարարված ապրանքների գինը:

ՀԱԱԱԱ-ն ստեղծվել է Բանգկոկում 1967 թ. օգոստոսի 8-ին, տարածաշրջանը կոմունիզմի ընդարձակումից զերծ պահելու եւ անդամ երկրների միջեւ տնտեսական ու մշակութային հարաբերությունների զարգացում նպաստելու: Անդամ երկրների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 3.399.690 քառ. կմ, իսկ բնակչության ընդհանուր թիվը՝ 400 միլիոն:

Բրիտանական հավելյալ օժանդակություն Ռուանդային

«Թեհրան թայմզ» թերթի օգոստոսի 3-ի համարում տպագրված Ֆրանսպրես գործակալության լրատվությունը տեղեկացնում է, որ Ռուանդա կատարած այցի ժամանակ Բրիտանիայի արտասահմանյան զարգացման ծրագրերի նախարար, բարոնուհի Լինդա Չոլքերը խոստացել է հավելյալ երկու միլիոն ֆունտ ստեռլինգ (3,2 միլիոն դոլար) եւս տրամադրել երկրի վերականգնողական աշխատանքներին սատար կանգնելու համար: Այս տարվա սկզբից Ռուանդային հատկացված Բրիտանիայի օժանդակության ընդհանուր գումարը հասել է 9 միլիոն ֆունտ ստեռլինգի, կամ 14 միլիոն դոլարի: Գումարը առաջին հերթին ծախսվելու է ոչ կառավարական կազմակերպությունների եւ հիմնարկների գործունեությունը վերականգնելու, ինչպես նաեւ կրթության եւ երկրում [illegible] հարցերը լուծելու համար: Աֆրիկյան հինգ երկրներ կատարած իր այցելության ընթացքում, Կիգալից Զիմբաբվե մեկնելուց առաջ բարոնուհի Չոլքերը հանդիպեց նախագահ Պաստյոր Բիզիմունգուի, փոխնախագահ Պոլ Կագամեի, վարչապետ Ֆոստին Տվագիրամունգուի եւ այլ կառավարական պաշտոնյաների հետ:

Կանանց հուզող հարցերը քննարկվել են Թեհրանում

Օգոստոսի 2-ից 5-ը Թեհրանում տեղի է ունեցել Տնտեսական համագործակցության կազմակերպության (ՏՀԿ) անդամ երկրների կանանց կարգավիճակին եւ առողջությանը նվիրված առաջին կոնֆերանսը, հաղորդում է ԻՌՆԱ գործակալությունը «Թեհրան թայմզ» թերթում: Այն հովանավորված է ՏՀԿ-ի, ՄԱԿ-ի բնակչության ֆոնդի եւ Իրանի առողջապահության նախարարության կողմից: Մասնակցել են ՏՀԿ-ի 10 երկրների առողջապահության նախարարները: Քննարկվել են առողջապահության հիմնական գիտելիքները հանրամատչելի դարձնելու, բնակչության կառավարման, երեխաների մահացության, աղջիկների դաստիարակության եւ մի շարք այլ հրատապ հարցեր: «Նման շրջանային հավաքները կարեւոր գործոն են կանանց կոչելու վերջերս Կահիրեում տեղի ունեցած զարգացման եւ բնակչության հարցերին նվիրված միջազգային կոնֆերանսի որդեգրած ծրագրերը եւ պատրաստվելու առաջիկայում Պեկինում անցկացվելիք կանանց միջազգային չորրորդ կոնֆերանսին», նշել է իր բացման խոսքում ՄԱԿ-ի բնակչության ֆոնդի գործադիր տնօրեն դոկտ. Նաֆիս Սադիկը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

ժողովուրդների մեծությունը հայտնվում է իրենց հոգեւոր կուլտուրայի մեջ: Եւ ամեն մի ժողովրդի մեծության առաջին նշանը իր գրականությունն է:

Հովհ. Թումանյան

Գրականության այս կամ այն ժանրի ոտնձգության, արժանի, ճնշվածության... ճգնաժամի մասին տագնապներ երբեմն երբեմն հնչել են, բայց ամբողջ գրականության եւ այն էլ մահացման մասին մտահոգության առաջին անգամ հանդիպանացման (ռեանիմացիա) մասին խոսք անգամ չի կարող լինել, քանզի երբ նույնիսկ 1987 թ. այն էլ Հայոց Սահյանի նման բանաստեղծը, դեռեւս գտնվելով խորհրդային տառապանքների համընդհանուր ոգեւորության ալիքի տարածման ազդեցության տակ, կուսակցության նվիրված իր բանաստեղծությունն էր գետեղում լույս տեսնող մի ժողովածուում, էլ ինչ կարելի է ակնկալել մյուս ավելի թույլերից միջակներից ու մանրերից: Նրանք, խորհրդանշանը, ընդհանրապես, իհարկե, չի մխտվում, որ «Գրականությունը պետք է պետական հոգածություն», բայց այս ճշմարտությունը, արդար լինենք, հարկավոր է խորհուրդով մտնենք եւ մեծ ակնկալիքներ չունենալ, քանզի «պետությունը հոգում է այնքան, ինչքան կարողանում է... այսինքն ոչ»: Թող հարկատուների մոռացած դրամը ուղղվի գրողների վիճակը բարվոքելուն, բայց միայն ոչ բյուջեական հաշվին: Պետք է տպագրել գրքեր, բայց ոչ այն գրող-

«Ազգի» գրադարան

Գրականությունը մեռավ: Կեցցե՛ գրականությունը

ղեցինք: Սկզբում Վահրամ Մարտիրոսյանի «Հայ գրականության անկախ ձախը» հետուսանելաղությունը կարդալով մտածեցինք, որ դա ընդամենը սովորական սենսացիոն լրագրողական խաղ է, լուրջ մի շատ ծրագիր, որոնք, ճիշտն ասած, այնքան էլ շատ չեն մեր հեռուստատեսության գինանոցում: Բայց երբ նույն այդ շոուն շարունակաբար տպագրվեց «Առավոտ» թերթի երկու համարներում (օգոստոսի 11-12-ի), պարզ դարձավ, որ խաղի ու խաղացողի մտադրությունները առավել քան լուրջ են եղել:

Ուրեմն, հովվածագիր-հեղինակը մի օր զարթնել ու նկատել է, որ ժամանակակից հայ գրականությունը չկա, այսինքն մահացել է: Ու զարմացել է, թե այդ ինչպե՞ս է, որ այդ բանը պարզ ու պարզունակ բանը ոչ ոք չի զգացել, չի ընբռնել ու չի արձանագրել: Եւ... ոգեւորությամբ ձեռնամուխ է եղել գիրքը: Սուր գրիչը, կտրող, շամփրող, հատատակությունը խոցերից բամող եւ առողջ ռնկերի վրա դնող գիրքը:

Ելնելով մարդասիրական նկատառումներից, բնականաբար, մենք չենք ուզում մեր ընթերցողներին ծանոթացնել երկար ու ձանր մեկնաբանություններով: Մանավանդ որ, մեր համոզմամբ, մի ամբողջ ժամանակաշրջանի գրականության վերլուծությունը գիտական լուրջ քանեք է պահանջում, եւ այդ դժվարին աշխատանքը դեռ առջեւում է: Իսկ մյուս կողմից դրա անհրաժեշտությունը չկա, քանի որ սույն հոդված-երգիծի բաղադրատոմսային ամբողջ բաղդությը, ի վերջո, հանգում է մեկ-երկու գլխավոր դրույթների:

Բանն այն է, որ երբ կա հանգուցյալ ժամանակակից հայ գրականությունը, ուրեմն պետք է մտածել նաեւ հոգեհանգստյան մասին, ինչպես ընդունված է աշխարհի դեռ մնացյալ երկրների մեծ մասում: Հարց է ծագում ի՞նչ անել հանգուցյալի դիակը, ո՞վ պետք է իր վրա վերցնի բարձման պատասխանատվությունն ու ծախսերը: Վերակենդախայ սերկահան ժամանակաշրջանի անվանիների, «վերջին 50-ամյակի հայտնի անունները», առաջադային պետության առաջադային կցորդ գրականության էին ստեղծում, մտածելով միայն իրենց անձնական շահերի, սոցիալական արտոնությունների, բնտանեկան էգոիզմի մասին եւ, բնականաբար, մեղմ ասած, «շատ բան չեն ավելացրել արդեն եղածին», արագորեն մոռացվել են ու վերածվել... պարզապես մեխանիկական օղակի «ժողովրդի ու հայ դասական գրականության միջեւ»: Ճիշտ է, եղել են հատուկենտ ընդունակներ, որոնք «համր համոն էին», չափից դուրս շատ խոսելով ու գրեր գրելով Եղեռնի ու Անդրանիկի մասին, հայերենի պաշտպանությամբ հանդես գալով, տնային կալանք ստանալով», բայց նրանք, միեւնույն է, չէին կարող խախտել «ընդհանուր առմամբ անխռով» ընթացող գրական կյանքի անդորրը:

Իսկ ինչո՞ւ էին այդ անարժաններն համարձակ դարձել «հայտնի անուններ», «անվանիներ», շատ պարզ՝ որովհետեւ խորհրդային հասարակության մեջ քաղաքական գործիչներ չկային, տնտեսագետներ չկային, հայտնի լրագրողները հատուկենտ էին, իսկ «կարգապահությունը» ճշմարտությունը մնացած ըստ խամաշխրի պահանջմունքի տեսակետից: Մնում էր գրողը, գրականությունը, որը գործ ունենալով խոսքի, մտքերի ու գաղափարների հետ, հուսալի գործիք էր իշխանությունների ձեռքին: Իսկ միջոցը պարզից էլ պարզ էր՝ գրականությունը պետական հովանավորություն: Պաշտպանիր եւ խոսա: Վճարիր եւ պահանջիր: Տիրո՛ջ իրավունքով: Իսկ գրողները փափուկ, երազող, փխրուն հոգիներ են ու... շատ հաստատ, չափից դուրս փառասեր, սիրտ խառնելու չափ ճոռոմախոսային ... մասեր...

Ուրեմն մի՞թե պարզ չէ, որ մեր նորաստեղծ դեմոկրատական ազգային պետությունը չի կարող կրկնել աշխարհի կոմունիստական վարչակարգի սխալը՝ հովանավորել գրականությունը, ճշմարտությունը: Երբ ճիշտը խոստեր գրքերը, որոնք իրենց ժամանակակից չեն կարողացել առաջ ընկնել, ինչպես վայել է իսկական հանճարին, չեն կարողացել նույնիսկ «ժամանակի շունչը դառնալ... այլ փորձ են գալիս ժամանակի ոտքից»: Բայց հենց այստեղ էլ ծագում է գլխավոր դժվարությունը՝ իսկ ո՞վ եւ ինչպե՞ս պետք է որոշի այդ լավն ու վատը, ցորյանը ջոկի որոմից, քանզի «այդ գրերը որոշելու նշանակները շատ են սուբյեկտիվ ու ճկուն» եւ այս հարցում, ցավոք, անզոր է միայն անգամ ամենաազատ ազգային դեմոկրատական պետությունը, որովհետեւ, պարզվում է, «պետությունն էլ կարող է, ի դեմս իր պաշտոնյաների, համակրանքներ ու հակակրանքներ ունենալ»: Եւ քիչ այդ, լինել սուբյեկտիվ: Իսկ առաջվա նման բոլորին տալ, որ մեջքերը լավագույններն էլ ընկնեն, հնարավոր չէ: Դա եւ Գրողների միությունը լավ պահելը արդեն կլինի հարմարվողների հաշվին»:

Եւ այսուհետեւ հետո, ինչպես, ո՞վ է պետք Գրողների միությունը, մնացած գրականության ու գրողների տունը մի՞թե արժանի չէ կնքվելու եւ պատմության մայրանի մի վերջս անկյունում ծվարելու՝ իբրեւ անփառունակ պատմության տխուր վկայություն:

Իսկ մեռածների փոխարեն կգան, արդեն գալիս են, նոր գրողներ, «որ չեն ոչնչել իրենց շարքերն...» եւ նոր դարաշրջանին արժանի խոսքով կփառաբանեն ազգային դեմոկրատական պետությունն ու այն կերտողներին: Եւ այդ ժամանակ միայն պետությունը կկարողանա լիարժեք հովանավորել նրանց, որոնք լավագույններին ժամանակակից առաջ անցածներին: Այդ ժամանակ, երբ այլեւս չեն լինի դժգոհներ, մերժվածներ ու հիասթափվածներ, երբ ոչ ոք պետությունից ոչ մի բան պահանջելու անհրաժեշտություն չի ունենա:

Անա այսպես: Այսինքն: Կարճ ու ուղղակի, ինչպես աշխարհում ամեն իմաստուն բան:

Գրականությունը մեռավ: Կեցցե գրականությունը:

ԿԱՆԱԴԱ

Մեծարանքի ընդունելություն՝ ի պատիվ «Հույսի, սիրո եւ ազատության դեսպանի»

Օգոստոսի 8-ին, Մոնրեալի ամենահեղինակավոր հաստատություններից մեկում՝ Գեղարվեստի թանգարանում տեղի է ունեցել մեծարանքի ընդունելություն՝ ի պատիվ աշխարհահռչակ երգահան եւ շանսոնիեի անգուգական մենակատար Շառլ Ազնավուրի, հաղորդում է Նոյյան տապան լրատու գործակալությունը:

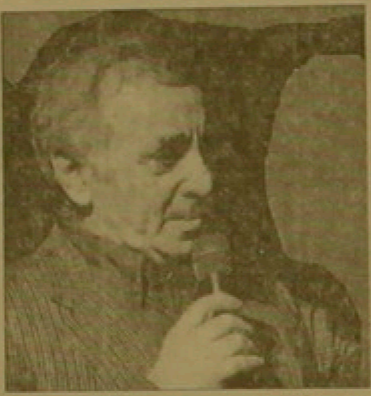

Այն կազմակերպված է եղել «Հայաստանի դեսպանատան բարեկամների» Մոնրեալի շրջանակի կողմից, Կանադայում Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի դեսպանատների աջակցությամբ եւ Մոնրեալի քաղաքապետ Պիեռ Բուրգի բարձր հովանավորությամբ: Հանդիսությանը ներկա են եղել ավելի քան 500 բարձրաստիճան հյուրեր, որոնց թվում՝ ֆեդերալ եւ նահանգային խորհրդարանականներ, սենատորներ, նախարարներ, դեսպաններ, հյուպատոսներ, ինչպես նաեւ արվեստի եւ լրատվության բնագավառի ներկայացուցիչներ: Պատվավոր հյուրերի թվում են եղել նախկին վարչապետ եւ Կանադայի պատմության ամենասիրված անձնավորություններից՝ մեծահարգ Պիեռ Թրուդոն, Մեծ Բրիտանիայի թագուհու խորհրդականների խմբի նախագահը, միջկառավարական գործերի նախարարը, Քվեբեկի նախկին վարչապետ եւ ներկա ընդդիմության ղեկավար Դանիել Ջոնսոնը, ԱՄՆ-ում Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը եւ ՄԱԿ-ում Հայաստանի դեսպան Ալեքսանդր Արզումանյանը:

Պատոնական մեծարանքի հանդիսավարն է եղել կանադահայ հայտնի դերասանուհի Արսինե Խանջյանը, որը ներկայացրել է Ազնավուրի բազմաբնույթ գործունեությունը՝ որպես արվեստագետ, մարդասեր եւ դիվանագետ: Խոսք են առել «Հայաստանի դեսպանատան բարեկամները» ընկերության փոխնախագահ Կարո Նշանյանը, Ֆրանսիայի գործերի հավատարմատար Ժան Ֆրանսուա Վալեթը, Հայաստանի գործերի հավատարմատար Գառնիկ Նանագուլյանը եւ Մոնրեալի քաղաքապետ Պիեռ Բուրգը: Բոլորն էլ գովաբանական խոսքերով են արտահայտվել մեծ արվեստագետի մարդասիրական ջանքերի մասին, որի գնահատականը իր արժանի արտահայտությունն է գտել ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրամանագրում, որով Ազնավուրին հանձնարարվել է ստանձնել ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում Հայաստանի պատվավոր դեսպանի պաշտոնը:

Հայաստանի գործերի հավատարմատար պարոն Նանագուլյանը հայ ժողովրդի անունից Ազնավուրին է դիմել որպես «Աշխարհի քաղաքացի, հույսի, սիրո եւ ազատության դեսպան»: Երեկոյի ընթացքում հատկապես այդ այցելության առիթով նկարահանված մի նոր վավերագրական ֆիլմ է ցուցադրվել Ազնավուրի կյանքի եւ գործունեության վերաբերյալ, որից հետո օրվա պատվարժան հյուրը հանդես է եկել շնորհակալական խոսքերով: Ի հիշատակ նրան է հանձնվել Հայաստանի զինանշանով մի յուրահատուկ ժամացույց, որն ստանալիս նա հուզմունքով խառը զգացմունքներով ասել է. «Նման այն ցույց է տալու Ֆրանսիայի ժամանակը, բայց ես դրան կնայեմ միշտ հայի աչքերով»:

Կանադական զանգվածային լրատվության միջոցները լայնորեն են արձագանքել ինչպես համերգներին, այնպես էլ հյուրասիրությանը: Մի շարք ռադիոհեռուստատեսային հարցազրույցներ են հեռարձակվել եւ հոդվածներ տպագրվել «Մոնրեալ Գազեթ», «Լը Դեւուար», «Լա Պրես» եւ մի շարք այլ թերթերում:

Հ. Օ.

ԱԶԴԱԳԻՐ

Արինո թատրոն

Կիրակի օրը Էդգար Էլբակյան Արինո թատրոնը կներկայացնի Զորայր Խալափյանի «Սիրո տարբեր նվագներ» պիեսը: Սկիզբը՝ ժամը 17-ին:

Օպերայի եւ բալետի թատրոն

Կիրակի օրը թատրոնը կներկայացնի «Ժիզել» բալետը: Սկիզբը՝ ժամը 14-ին:

«Նաիրի» կինոթատրոն

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին կինոթատրոնը կցուցադրի ամերիկյան ֆիլմեր: «Անծանոթուհին» ֆիլմը կարող եք դիտել 11-ին, 12.40-ին, 14.20-ին, 16-ին, 17.40-ին, 19.20-ին, 21.05-ին: «Միակ ելք» ֆիլմը կցուցադրվի 10.30-ին, 13.50-ին, 17.15-ին, 20.30-ին: Բուրաստինո դահլիճում կցուցադրվի 12.10-ին, 15.30-ին, 18.50-ին: Փոքր դահլիճում կինոսիրողները կարող են դիտել «Թույլատրություն «ուխտնդի» համար» ֆիլմը (ռեժիսոր Զոլման Քինգի «Կարմիր կոշիկի պատմությունը» ֆիլմի V մասը): Սկիզբը՝ ժամը 10-ին, 11.35-ին, 13.40-ին, 14.45-ին, 16.20-ին, 17.55-ին, 19.30-ին, 21-ին:

Աստվածաշնչագիտության դաշտում Աստվածաշունչ մատյանն է

1995-ին Թեհրանի «Նայիրի» տպարանը լույս է ընծայել Թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Արտակ արքեպիսկոպոս Մանուկյանի «Աստուածաշունչ մատեանը» մոտ 180 էջանոց գիրքը Անուշավան Հովհաննիսյանի մեկենասությամբ: Նկարազարդ գիրքն ընդգրկում է Աստվածաշնչի կազմերի, ձեռագրի նմուշների, զարդանկարների լուսանկարներ, ներկայացնում Ա. գրքի տարբեր թարգմանությունների ցանկը: «Ա. գրքի տպագրության 300-ամյակի տոնակատարության (1966 թ.) խրանդակայութեան համար պատրաստել նշանակութիւն ունի, մենք ես որոշեցինք առանձին ... ... գրքույկ Աստուածաշնչի տպագրութեան կարգային գործին ... այդ առթիւ յատկապէս ազդեցիկ Աստուածաշնչի հայերէն տպագրութեան գործին իրենց աշխատանքը նուիրաբերող երախտաւոր դէմքերի յիշատակը», գրված է գրքի ներածականում: Գիրքը բովանդակում է «Աստուածաշունչ մատեանը», «Աստուածաշնչի հնագոյն ձեռագրերը», «Աստուածաշնչի բնագրերը», «Աստուածաշնչի ներշնչման հարցը եւ գրքերի կանոնականացումը», «Աստուածաշնչի թարգմանութիւնները», «Աստուածաշնչի բովանդակութիւնը», «Աստուածաշունչը եւ եկեղեցին», «Ձեռագիր մատեաններ», «Աստուածաշնչի տպագրութիւնները», «Աստուածաշնչի այլ տպագրութիւնները», «Աստուածաշնչի աշխարհաբար թարգմանութիւնը»:

Տեղեկացնենք, որ նույն տպարանը անցյալ տարի լույս է ընծայել Արտակ արքեպիսկոպոս Մանուկյանի երկու «Կենցաղավարական խորհուրդներ» եւ «Հայ եկեղեցու տոները» գրքերը:

ԴԱՐԳԵՎ

Շառլ Ազնավուրին կշնորհվի «Վերմե» շքանշան

Ֆրանսիական «Ֆիգարո» թերթը իր վերջին համարներից մեկում անդրադարձել է աշխարհահռչակ երգիչ, դերասան Շառլ Ազնավուրի գործունեությանը, նշելով, թե նախքան Բուլղարիա ... Ազնավուրը մասնակցել է Ֆրանսիայում եւ ԱՄՆ-ում կազմակերպված մի շարք բարեգործական հանդիսությունների: Թերթը հայտնում է, որ օրերս ֆրանսիական կառավարությունը Շառլ Ազնավուրին շնորհելու է «Վերմե» շքանշանը, որին մեծահամբավ համաշխարհային արժանացել է իր երկարամյա ստեղծագործական վաստակի եւ արտասովոր գործունեության համար:

Նոյյան տապան

Ցուցահանդեսը կամրջում է Բեռլինը Մոսկվային

«Մոսկվա-Բեռլին. 1900-1950» ցուցահանդեսը, որն ընդգրկում է գեղանկարչություն, ճարտարապետություն, լուսանկարչություն, կինո, թատրոն, գրականություն եւ երաժշտություն, ներկայացնում է Սերգեյ Էյզենշտեյնի եւ Ֆրից Լանգի ֆիլմերը, գրական տարբեր ընթերցումներ, տարբեր պիեսների բեմադրություններ, լուսանկարներ, 20-ական թվականների կերպարվեստի զանազան նմուշներ: «Ռոյլյանդ» ամսագրից տեղեկանում ենք, որ ցուցահանդեսն «... եւ ... տարու» ներկայացնում է այն, ինչ ... եւ ... է երկու քաղաքներին: Ուշադրություններից դուրս չեն լինի նացիոնալ սոցիալիզմը եւ ստալինիզմը, 20-ական թվականները ներառող շրջանը, երբ երկու քաղաքների մշակույթն ու արվեստը աննախադեպ ծաղկում ապրեցին: Դա մի ժամանակաշրջան էր, երբ Բեռլինում ապրում էին ավելի քան կես միլիոն ռուսներ, իսկ բեռլինյան Շաալոտեն-

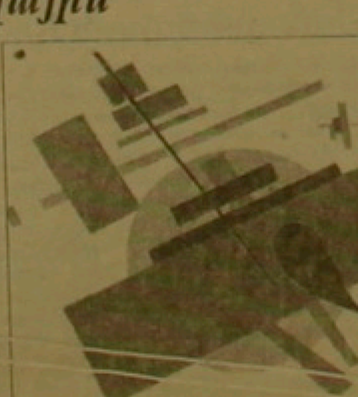

բուրգ ... ժողովրդի մեջ Շառլոտգրադ անունն ուներ:

1995 ի սեպտեմբերի 3-ից մինչեւ 1996 ի հունվարի 7-ը ցուցահանդեսը կբացվի Բեռլինում, իսկ 96 ի մարտի 1-ից մինչեւ հուլիսի 1-ը՝ Մոսկվայում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ԵՎՐՈՊԱ-96

Յուրի Ջորկաեֆ. «Ես կեղծ գրոհային եմ»

ՄԱՐՈՒՍ ԲՈՅԱՋՅԱՆ,
Փարիզ

Հայազգի տաղանդավոր ֆուտբոլիստ Յուրի Ջորկաեֆի նորամուտը «Պարի Սեն Ժերմեն» բավականին հաջող ստացվեց: Իր երկրորդ իսկ խաղում Ջորկաեֆը դարձավ գոլի հեղինակ: «Մենս Էսթենի» հետ Ֆրանսիայի առաջնության 4-րդ տուրի խաղում, որը «Պարի Սեն-Ժերմենը» շահեց 4-0 հաշվով, Յուրի Ջորկաեֆը դարձավ երկու գոլի հեղինակ: Նա իր թիմում արժանացավ ամենաբարձր գնահատականի (7): Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի խմբային մրցաշարի հերթական տուրում Ֆրանսիայի հավաքականը Լեհաստանի թիմի հետ խաղում հազիվ խուսափեց պարտությունից: Լեհերը հաշիվը բացեցին 34-րդ րոպեին և երկար ժամանակ, չնայած մրցակցի տարածքային ճնշմանը, պահպանում էին հաշվի առավելությունը: Հյուրերի դարպասապահը հրաշքներ էր գործում: Ֆրանսիացիների փրկարարը դարձավ Յուրի Ջորկաեֆը, որը մասնակցելով միայն խաղի վերջին 20 րոպեներին, 85-րդ րոպեին անչափ գեղեցիկ գոլի հեղինակ դարձավ: 20 մ հեռավորությունից Ջորկաեֆը ճշտորեն կրակելով գրավեց Լեհաստանի հավաքականի դարպասը: Մինչև խաղի վերջը ֆուտբոլասերները վանկարկում էին «Յո՜ւ րի, Յո՜ւ րի»: Նա իր խաղի հերոսն էր: Այս փայլուն ելույթից հետո, կարծում ենք, այսուհետ Յուրին հաճախ կգա որպես Ֆրանսիայի հավաքականի հիմնական խաղացող:

Վերջերս «Էկիպ» մարզական հանրահայտ թերթին Ջորկաեֆը հարցազրույց է տվել, որտեղ պատմում է իր առաջիկա ծրագրերի մասին: Այն ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում որոշ կրճատումներով:

– Ինչպե՞ս եք ձեզ զգում Փարիզում, «Պարի Սեն-Ժերմեն» գալուց մեկ ամիս անց:

– Ես այստեղ եկա շատ հանգիստ զգացումներով: Նախ ուզում էի իմանալ իմ նոր խաղընկերների և ողջ ակումբի նախասիրությունները: Եվ ես արդեն այստեղ Փարիզում ինձ լավ եմ զգում:

– Ո՞րն է ձեր դերը խաղադաշտում:

– Դա կախված է մրցակիցներից: Ես կեղծ գրոհային եմ և դիրքավորվում եմ կենտրոնական հարձակվողի շուրջը: «Մոնակոյում» էլ այդպես էի խաղում:

– Չե՞ք նախընտրի խաղալ դիսպետչերի դերում:

– Դրա համար անհրաժեշտ է հիմնականում գործել դաշտի կենտրոնական հատվածում, բայց իմ առավելությունն այն է, որ ես նախընտրում եմ գրոհել 2-րդ դիրքերից, լինելով նաև դաշտի կենտրոնում և եզրերում: Այս խաղաոճն է, որ ինձ մինչև օգնեց վերջին 3 տարիներին արդյունավետ խաղ ցուցադրել:

– Ինչպե՞ս պետք է կարողանաք խաղալ բրազիլացի Ռայի հետ:

– Սա որևէ բարդ խնդիր չէ: Արագորեն համոզվեցինք, որ առանց իրար խանգարելու (խոսքը հարցի մասին է) կարող ենք խաղալ միասին: Ռայի խաղը շատ է համընկնում իմ գործողություններին:

– Իսկ Բելգիայի հավաքականի և «Մոնակո» թիմի «աստղ» Էնցո Շիֆոյի համեմատ տարբերությունները շա՞տ են:

– Շիֆոն խաղում էր իմ ետևից, իսկ Ռայը գործում է իմ առջևում:

– Ի՞նչ կարծիքի եք ձեր նոր թիմի մասին:

– «Պարի Սեն-Ժերմենը» շատ ուժեղ թիմ է, բայց պետք է զգույշ լինենք, քանի որ անցյալ տարի առաջնության սկսվելուց առաջ այդպես էի մտածում նաև «Մոնակոյի» մասին, որը հազիվ կարողացավ իրավունք ստանալ մասնակցել ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը:

– Մոնակոյից Փարիզ տեղափոխվելով ո՞րն է ձեզ համար ամենախոշոր փոփոխությունը:

– Այստեղ ավելի մոտ ենք եվրոպական խաղերին:

– Քանի՞ գնդակ եք երազում խփել:

– Անցած տարի մրցաշրջանից առաջ մտածում էի խփել 10-15 գնդակ: Հույս ունեմ առաջնությունում լինել 10 լավագույն ռմբարկուների թվում:

ՀՀ հավաքականի հովանավոր Ժիրայր Կարապետյանը և Յուրի Ջորկաեֆը

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

«Ազգը» երջանկացնում է մարդկանց

Այսօր տոն է «Ազգի» ընտանիքում: Երրորդ միությունն է ծնվում: «Ազգ»-ականներ մարզական լրագրող Աշոտ Մարտիրոսյանն ու համակարգչային օպերատոր Լուսինե Բաղդասարյանը միավորեցին իրենց կյանքն ու ճակատագիրը մեկով ավելացնելով հայ ընտանիքների թիվը:

Ի սրտե շնորհավորելով նորապսակներին մեր ընկերներին, նրանց մաղթում ենք հավիտենական սեր, միաբանություն, երջանկություն: Մի բարձի ծերանաք, սիրելի Լուսինե և Աշոտ: Համոզված ենք, որ հավատարիմ կմնաք «Ազգի» ավանդույթին «Ազգը» միայն տղաներ է ծնում:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Դարպասների չափերը մնացին նույնը

Նորվեգացիները իրենց ազգային հավաքականի և Անգլիայի «Լիվերպուլ» թիմի միջև ընկերական խաղի ժամանակ ուզում էին փորձարկել ավելի մեծ չափերով ֆուտբոլային նոր դարպասներ: Նորվեգիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան պաշտոնական նամակ էր ուղարկել ՖԻՖԱ-ին, արտոնություն խնդրելով այս նորարարության համար: Բայց ՖԻՖԱ-ի գլխավոր քարտուղար Յոզեֆ Բլատերը պատասխան նամակով արգելել է նորվեգացիներին փոխել դարպասների չափերը: Օսլոյում անմիջապես որոշեցին հնազանդվել ՖԻՖԱ-ին և 8 մետր լայնություն ու 265 սմ բարձրություն ունեցող նոր դարպասները կրկին փոխարինեցին ՖԻՖԱ-ի կողմից արտոնվող 7 մ 32 սմ լայնություն և 244 սմ բարձրություն ունեցող հին դարպասներով: Ֆրանսիայի ազգային հավաքականի մարզիչ Էմե Ժակեն այս հարցի առիթով լրագրողներին հայտարարեց. «Առանց մտածելու ամեն ինչ անելը լավ բան չէ: Պատկերացրեք, որ եթե նման մի անհեթեթ օրենք վավերացվի, ուրեմն ամբողջ աշխարհի մարզադաշտերում պետք է միլիոնավոր դարպասներ փոխվեն, որոնք հսկայական ծախսերի հետ են կապված: Դարպասները փոխելու փոխարեն ավելի կարևոր է մարզադաշտերում հարգել նրա օրենքները»:

Գ. Ա.

Բրազիլացիները Ռուսաստանում

Բրազիլացիներ Լուիս Անդրե դա Սիլվան և Մարիո դա Սանտոս Ժունիորը պատմության մեջ մտան այն բանի համար, որ առաջին բրազիլացիներն են, որ իրենց բախտը փորձում են ռուսական ֆուտբոլում: Սան Պաուլոյի 23-ամյա այս երկու ֆուտբոլիստները հուլիսի 8-ից սկսեցին խաղալ Նիժնի Նովգորոդի «Լոկոմոտիվ» թիմում: «Լոկոմոտիվի» մարզիչ Վալերի Օվչիննիկովը բրազիլացիներին թիմ հրավիրեց այն պատճառով, որ ոչ միայն «Լոկոմոտիվն» անհաջող էր հանդես գալիս առաջնությունում և գտնվում էր վտանգավոր գոտում, այլև այն բանի համար, որ խաղերին քիչ թվով ֆուտբոլասերներ էին հաճախում մարզադաշտ: Բայց բրազիլացիների Ռուսաստան գալը ոգևորությամբ չընդունվեց շատ տեղերում: Ռուսական որոշ լրագրերում կասկած են հայտնում բրազիլացի այս ֆուտբոլիստների խաղամակարդակի մասին, նրանց անվանելով ծովեզերքի ավազների վրա խաղացողներ: Նման կարծիքները չեն հուսահատեցնում Օվչիննիկովին, որը բրազիլացի ֆուտբոլիստների մասին բարձր կարծիքի է. «Առաջին իսկ պարապմունքից ես համոզվեցի, որ այս խաղացողները կարող են մեծապես օգնել մեր թիմին», ասաց նա: «Լոկոմոտիվի» մարզիչն ընդգծեց նաև, որ ի տարբերություն ռուսների, բրազիլացի ֆուտբոլիստներն անչափ կարգապահ են: Նիժնի Նովգորոդի ֆուտբոլասերներն անմիջապես ոգևորությամբ արձագանքեցին իրենց սիրելի թիմում բրազիլացիների հայտնվելուն: Եթե նախկինում միջինը 3000 ֆուտբոլասերներ էին հաճախում ամեն մի խաղին, ապա Մոսկվայի «Տորպեդոյի» դեմ բրազիլացի ֆուտբոլիստների առաջին իսկ ելույթին ներկա էին 6000 ֆուտբոլասերներ: Ռուսաստանում գտնվող բրազիլացի ֆուտբոլիստների մասին խոսակցությունները շատանում են:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Ո՞ւր են կանայք

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Ո՞ւր են կանայք. սա ամենևին էլ պարզ հարց է, որ օրեցօր ավելի է հետաքրքրում մարմնամարզության աշխարհին: Բանն այն է, որ ավելի հեշտ է 23 կգ քաշ և 131 սմ հասակ ունեցող «աղջիկ» վարժություններ կատարի 10 սմ լայնություն ունեցող գերանի վրա, քան 49 կգ քաշ և 162 սմ հասակ ունեցող որևէ կին: Ազգային ֆեդերացիաները չեն հրաժարվում կեղծել անձնագրերը, որպեսզի անչափահասներին ներկայացնեն կանանց մրցումներում: Այս «մարզում» առաջնությունը պատկանում է ասիական ցամաքամասի մի շարք երկրների, մասնավորապես Չինաստանին: Նման կեղծիքների դեմ եվրոպական մի շարք երկրներ նույնպես պատասխանում են կեղծիքներով: Այսպես, 14-ամյա ֆրանսուհի Երալի Լուսակը, որը 1993-ին Ժնևում տեղի ունեցած աղջիկների առաջնությունում շահեց շուրջ ոսկե մեդալ, կարճ ժամանակ անց Բրիսբենում ներկայացավ «չափահասների» կարգավիճակում (18 տարեկանից բարձր), մի հանգիստ «մեծ ծանոթով» մի հանգիստ տարով... Բայց նման դեպքերը եվրոպացիների համար բացառություն են և շատ քիչ են պատահում: Իսկ օրինակ Հյուսիսային Կորեան ամեն անգամ դիմում է այս կեղծիքներին: 1992 թ. Բարսելոնի օլիմպիական խաղերում Կիմ Սուկ Կանգ անունով 15 տարեկան մի աղջիկ գրավել էր 4-րդ տեղը: Նրա տարիքի մասին կասկածներ են առաջացել, և մարմնամարզության միջազգային ֆեդերացիայի կողմից ստուգումները պարզեցին, որ մեկ տարի առաջ Ինդիանապոլիսի (ԱՄՆ) աշխարհի առաջնությունում Կիմ Սուկ Կանգը 15 տարեկան է եղել: Հյուսիսային Կորեան միջազգային ֆեդերացիայի կողմից որակազրկվեց մեկ տարով: Կորեայի կառավարությունը պատժեց երկրի մարմնամարզության ֆեդերացիայի ղեկավարներին: Բայց Հյուսիսային Կորեայի տեղը գրավեց Չինաստանը: Այսպես, Բրիսբենում չինացի «ծիծիկ» Մո Հու Իյան անունով, հայտարարեց, որ 1995-ին Ճապոնիայում կմասնակցի աշխարհի առաջնությանը, որտեղ կպայքարի Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի ուղեգրի համար: Բրիսբենում նա ներկայացել էր որպես 14,5 տարեկան: Բայց իրականում Մո Հու Իյանը հազիվ 10 տարեկան լինի: Ֆրանսիայի մարմնամարզության ֆեդերացիայի նախկին նախագահ և տեխնիկական ամենամեծ մարզիչներից մեկը՝ հայազգի Արթուր Մագաքյանը, ֆրանսիական մի շարք օրաթերթերի հայտարարում է. «Միավորներ շահելու համար այսօր բավական է, որ մարզիկը ուժեղացնի իր մկանները և կատարի ուժային շարժումներ: Փոքրիկ «կանայք», որոնք մկանները կառավարում են մարզել, կորցրել են իրենց կանացի հատկությունները: Ինչո՞ւ ավելի շատ միավորներ չտալ արտիստիզմին, քան ուժին: Ակրոբատիկ շարժումների միավորները նվազեցնելով և արտիստիկ շարժումները բարձր գնահատելով, կարելի է պայքարել տարիքային կեղծիքների դեմ: Այդ դեպքում իսկական կանայք կվերադառնան մարմնամարզության մրցասպարեզ»:

Կեղծիքների դեմ պայքարելու համար կանանց մարմնամարզության աշխարհը նոր ելք պետք է փնտրի: Արթուր Մագաքյանի գաղափարը կարող է ողջ ճանապարհ բացել մարզաձևի համար:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Այսօր Թայսոնը ռինգ դուրս կգա

Երեք տարվա բանտարկությունից հետո, այսօր ռինգ դուրս կգա տրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի ծանր քաշի աշխարհի նախկին չեմպիոն Մայք Թայսոնը, որը ազատազրկվել էր բռնաբարության համար: Թայսոնը հայտարարեց, որ երեք տարվա իր բացակայությունը բռնցքամարտից նման է այն բանին, որ նույնիսկ ժամանակով Մոցարտին զրկեին դաշնամուրից: Բանտարկությունն անհետևանք չանցավ

Թայսոնի համար, որը մինչ այդ մանր գողությունների, խուլիգանությունների, ավազակությունների համար 50 անգամ հրավիրվել էր ոստիկանություն: Նա բանտում հասցրեց ավարտել ամերիկյան դպրոցը և իմանալ, որ ժամանակին աշխարհում եղել է Մոցարտ անունով մեկը: Եթե Թայսոնն իր պատիժը լիովին կրեր, հավանաբար հասցներ ինչ-որ բան իմանալ նաև Բեթհովենի մասին:

ԱՐՄԻՆՏԵՐՏՈՒՐ
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱՆ
առաջարկում է
ամառային հանգիստ լավագույն ծովափնյա հանգստավայրերում
«Զոլոտիե պեսկի» (Բուլղարիա)
Ուղեգրերը՝ 7, 14 և 21 օրով:
ծովափնյա հյուրանոց: ԵՐԵՎԱՆ-ԲՈՒՐԳԱՍ-ԵՐԵՎԱՆ չվերթը ամեն ուրբաթ
Լիմասոլ (Կիպրոս) (օգոստոսի 25-ից, 14 օր)
3-4**** հյուրանոցներ ծովից 30-40մ հեռավորության վրա, 3-օրյա ճանապարհորդություն դեպի Եգիպտոս և Իսրայել
Ուղիղ չվերթ ԵՐԵՎԱՆ-ԼԱՌՆԱԿԱ-ԵՐԵՎԱՆ
690$
/ միայն դրամով
ՇՏԱՊԵՔ ՄԻԱՆԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԳՍՏԱՑՈՂՆԵՐԻՆ
Հասցեն՝ Երևան, Հ. Հակոբյան փ., 2
Հեռ. 272-0.., 272-007, 272-450

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ՂԱՐԱԲԱՂ

Ուժեղ՝ բանակը ամենից առաջ

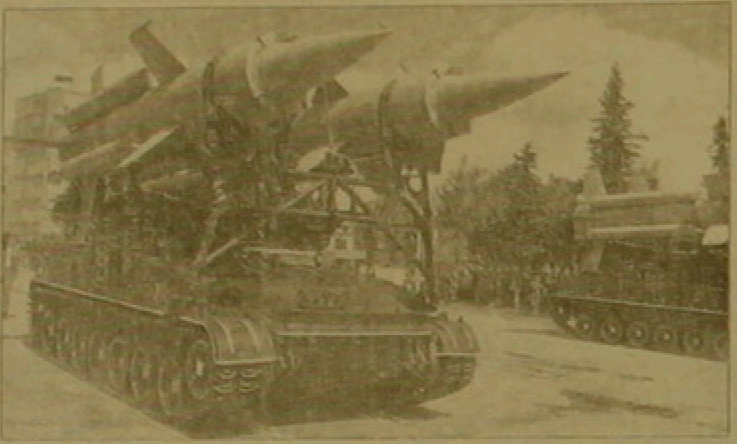

«Այսօրվա դրությամբ անհնարին է ԼՂՀ-ի անվտանգության ու նրա ժողովրդի ապահովության մեխանիզմների մշակումն է, այդ անվտանգության երաշխիքների ուժեղացումը»:

Այդ մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց ԼՂՀ խորհրդարանի նախագահ Կարեն Բաբուրյանը՝ մեկնաբանելով հանրապետության նորաստեղծ խորհրդարանի գործունեության առաջնահերթ ուղղությունները:

«Մեզ ամենից առաջ անհրաժեշտ է ունենալ ուժեղ բանակ, իսկ ուժեղ բանակը ոչ միայն եւ ոչ այնքան արկերի ու փամփուշտների խնդիր է: Այստեղ կարեւոր դեր է խաղում մարդկային գործոնը, այդ կերպ ասած, անձնակազմի մարտական ոգին, ինչը իր կարծիքով, մեծապես կախված է պարսպայան բանակի զինծառայողների ու նրանց ընտանիքների սոցիալական պաշտպանվածության մակարդակից, ասաց խորհրդարանի խոսնակը: Ահա թե ինչու ԼՂՀ խորհրդարանը առաջին հերթին պետք է ընդունի զինվորների ու սպաների սոցիալական պաշտպանվածության բարձրացման փաստաթղթերի փաթեթ: Երկրորդ հիմնական խնդիրը զարգացած տնտեսության ստեղծումն է, առանց որի անհնար է հանրապետության պաշտպանունակության ամրապնդումը:

Պետք է հաշվի առնել, որ նախկին Խորհրդային Միության սուբյեկտների միջեւ տնտեսական կապերն այնչափ ամուր են, որ դրանք պարզապես առանց մեկը մյուսի չեն կարող գործել:

Որոշակի Լեռնային Ղարաբաղի պատերազմի ընթացքից, անհրաժեշտ է, որ եւ չլինի մյուս տարածաշրջաններից տնտեսություններում տեղի ունեցող նոր գործընթացներում:

Այս առումով էլ խորհրդարանին պետք կլինի ընդունել որոշ տնտեսական համալիրի վերականգնմանն ու ամրապնդմանն ուղղված մի շարք օրենսդրական ակտեր: Նշված ոլորտում եւ ընկնելը անխուսափելիորեն կազդի ոչ միայն բանակի, այլեւ մարդկանց կենսամակարդակի վրա եւ ի վերջո կհանգեցնի բնակչության արտահոսքի:

Եթե մենք չկարողանանք լուծել նշված երկու միմյանցով պայմանավորված խնդիրները ու կանխել իրադարձությունների նման ընթացքը, Ղարաբաղն անդառնալի կկորցնենք:

Իսկ դա ավելի սարսափելի է, քան անհաջողությունը ռազմաճակատի որեւէ հատվածում:

Մենք պետք է հասկանանք նաեւ արտաքին քաղաքականության խնդիրներն ու շրջանակները: Եթե ի լուր աշխարհի հայտարարել ենք հակամարտության խաղաղական կարգավորման մեր կողմնակցության մասին, դա չպետք է բացառենք որոշ փոխզիջումների հնարավորությունը, բնականաբար չմոռանալով 1991 թ. հանրաքվեի ժամանակ մեր ժողովրդի արտահայտած կամքի, նրա հիմնական պահանջի մասին:

Մենք պատրաստ ենք Ադրբեջանի հետ խնդիրների եւ արդյունավետ երկխոսության, որի ընթացքում, կարծում եմ, պետք է հասնենք կոնկրետ արդյունքների»:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՇՐՋԱՆ

Այազ Մութալիբովը ժխտում է իր մասնակցությունը կարծեցյալ պետական հեղաշրջմանը

Մամուլում արդեն գրվել է, որ վերջերս Ադրբեջանում պետական հեղաշրջման փորձ է կատարվել, եւ որ հանրապետության նախագահ Հեյդար Ալիեւը այդ ձեռնարկման մեղքը բարդել է նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի կողմնակիցների վրա:

Ինչպես հայտնի է, Այազ Մութալիբովն ապրում է Ռուսաստանում, որտեղ վերջերս քաղաքացիություն ստացավ: Իրեն հասցեագրված մեղադրանքների առնչությամբ նա հարցազրույց տվեց «Ազատություն» ռադիոկայանին: Այն հարցին, թե իր դեմ առաջ քաշված մեղադրանքը համապատասխանո՞ւմ է արդյոք իրականությանը, նա պատասխանեց, որ ինքը մասնակից չի եղել դրան:

Այդ իր հարցազրույցում Ադրբեջանի նախկին նախագահը անդրադարձավ նավթամուղին եւ դրա հնարավոր ուղեգծին: Նա մասնավորապես ասաց, որ վրացական տարբերակին առնչվող խոսակցությունները անիմաստ են, քանզի այսպես թե այնպես Վրաստանը գտնվում է Ռուսաստանի քաղաքականության նավարկողում: Այնպես որ, այս տեսակետից ռուսաստանյան ուղեգիծը բոլոր տարբերակների մեջ առավել հավանական է:

Ադրբեջանում պետական հեղաշրջումների այս բոլոր «փորձերը», մեր կարծիքով, սոսկ պատրվակ են ընդդիմության հետ հաշիվները մաքրելու համար: Եվ երբ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ժողովրդական ճակատին մեղադրելով իշխանության հասնելու ջանքերի անցյալ տարվա խռովության մեջ, այդ կուսակցությունը զրկեց խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցելու իրավունքից, ապա նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի կողմնակիցները նաեւ անհնարին հավանականությամբ կզրկվեն նույն իրավունքից:

Այսպիսով, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը աստիճանաբար ճանապարհ է հարթում ապագա խորհրդարանական ընտրություններում իր կողմնակիցների համար: Նման միջոցառումների արդյունքը, իհարկե, կդառնա հանրապետության նոր «ձեռնասուն» խորհրդարանը:

ՌՈԶԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

Ադրբեջանցի նավթագործների գործադուլը շարունակվում է

ԲԱՔՈՒ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐԵՔՍՊՐԵՍ ԽՄԲԱՐ ՄԵՐԿՈՒՐ: Օգոստոսի 17-ին պետական նավթային ընկերության նախագահ Նաթիկ Ալիեւը մեկնեց ծովյա կղզի, որտեղ շարունակվում է ադրբեջանցի նավթագործների գործադուլը: Մայիսի 28-ի անվան նավթի եւ գազի արդյունահանման վարչության (ՆԳԱՎ) աշխատողների վերջերս սկսած բողոքի ձեռնարկումին մասամբ միացան Զ. Թաղիեւի անվան եւ «Բուլլահ դենիզ» նավթի եւ գազի արդյունահանման վարչությունների կոլեկտիվները: Արհմիութենական առաջնորդներից մեկի կարծիքով, եթե առաջիկայում ՆԳԱՎ-ն չսկսի աշխատավարձի վճարումը, ապա գործադուլավորներին օգնության կգան նաեւ այլ հորատողներ:

Լույս է տեսել
ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԻ
կողմից հրատարակվող
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐՔԻ
1995 թ. № 2 թողարկումը
A STYLE
Տեղեկագիրը կարելի է ձեռք բերել բերքի կրպակներից կամ «ՍՓՅՈՒՌ» տեղեկատուից:
Փավստոս Բուզանդի 1/3,
☎ 58 91 67, 58 13 51

Ֆրեդ Կյունին եւ ուղեկիցներին սպանել են չեչենները

Օգոստոսի 17-ին Մոսկվայի «Սլավյանսկայա» հյուրանոցի դահլիճներից մեկում տեղի ունեցավ սույն թվականի ապրիլին Չեչնիայի տարածքում անհայտ կորած, «Սորոս» միջազգային հումանիտար օգնության ֆոնդի աշխատակից, ԱՄՆ-ի քաղաքացի Ֆրեդ Կյունիի որդու եւ եղբոր հարցազրույցը զանգվածային լրատվական միջոցների աշխատակիցների հետ, որի ընթացքում նրանք ներկայացրին իրենց անցկացրած հետաքննության արդյունքները: Ինչպես հաջողվել է պարզել նրանց, մոտավորապես ապրիլի 5-ին Կյունին վերոհիշյալ ֆոնդի առաջադրանքով հակամարտության հետեւանքով տուժած շրջանի բնակիչների համար հումանիտար օգնություն տանելիս իրեն ուղեկցող երկու ռուս թարգմանիչների եւ բժիշկների հետ ձերբակալվել է չեչենական գրոհայինների մի խմբի կողմից: Ինչպես նշեցին Կյունիի հարազատները, ապրիլի 14-ին նրանց բոլորին գնդակահարել են: Այս ամենը, ըստ նրանց, հաստատել են նաեւ ինգուշական եւ չեչենական կողմերը:

Իր ժամանակին ռուսական եւ չեչենական իշխանությունների կողմից ձեռնարկված միջոցառումները, պարզելու համար անհայտ կորածների ճակատագիրը, որեւիցե արդյունքի չբերեցին: Ոչինչ չկարողացավ պարզել նաեւ Չեչնիայում գտնվող ԵԱՀԿ-ի ներկայացուցիչը:

ԳԱԳԻԿ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Չեչենական կազմավորումների զինաթափումը կասկածի տակ

ՄՈՍԿՎԱ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Չեչենական կազմավորումների զինաթափումը դեռ չսկսած հայտնվեց տապալման առջեւ: Դրա պատճառը ռազմական գործողությունների անսպասելի բռնկումն է Չեչնիայի հարավ-արեւմտյան մասում, որտեղ ռուսական կողմը օգտագործել է հրթիռներ եւ օդային ռմբակոծություններ: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության տեղեկատվության համաձայն, դրանք կիրառվել են օգնելու ռուսական զորքերին, որոնք դարձել էին չեչենական հարձակման թիրախ: Միեւնույն ժամանակ չեչենական կողմը նշեց ռուսական կողմի ակտիվացումը Չեչնիայի այլ շրջաններում: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչը, մեկնաբանելով հանրապետության առանձին շրջաններում՝ իրավիճակի բարդացումը, հայտարարեց, որ չեչենական մարտիկները անցել են ռազմական գործողությունների շարունակման Դուդաեւի հայտարարության իրականացմանը: Գրոզնիում չեչենական պատվիրակության ղեկավար Ե րիխանովը հանդիպեց Դաշնային զորքերի տարածքային վարչության ղեկավարի տեղակալ Զորինին: Երիխանովի խոսքերով, խաղաղական խորհրդակցությունները կվերականգնվեն երկուշաբթի օրը: Նա նշեց նաեւ, որ չեչենական պատվիրակության համար Գրոզնիում ձեռք բերված համաձայնագիրը իրավական իմաստով բարձր է Չեչնիայի պետական խորհրդի որոշումից եւ Դուդաեւի հրահանգից: Չնայած դրան, Զորինը չհաստատեց խորհրդակցությունների վերսկսման լուրը:

1967թ. իսրայելցիները սպանել են հարյուրավոր ռազմագերիների

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 17 ՕԳՈՍՏՈՍ, WSJ: Հրեա պատմաբանները վկայում են, որ 1967 թ. արաբ-իսրայելական պատերազմի ընթացքում Ցահալի (իսրայելական բանակ) զինվորները սպանել են եգիպտացի հարյուրավոր ռազմագերիների: Ըստ պատմաբանների, երկրի ղեկավարությունը լավ գիտի այս մասին, սակայն տասնյակ տարիներ լռում է:

«ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»
հեռուստախմբագրությունը ներկայացնում է ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի օրերի ծրագիրը

18-ը օգոստոսի, ուրբաթ

Ժ. 19	Էկրանի մոտ ենք հրավիրում փոքրիկներին՝ դիտելու Ուոլտ Դիսնեյի մուլտերը:
Ժ. 20	«Ներում չի լինի» ֆիլմ-կարտե:
Ժ. 21.30	Զվարճալի ծրագիր:
Ժ. 22.30	Գեղարվեստական կինոնկար «Կեսգիշերվա մարդը», Գլխավոր դերում՝ Լորենցո Լամասը:
Ժ. 24.00	«Սարսափների դամբարանը» գեղարվեստական կինոնկարի 3-րդ եւ 4-րդ մասերը:

19-ը օգոստոսի, շաբաթ

Ժ. 19.00	Փոքրիկների համար մուլտծրագիր:
Ժ. 20.00	Թուրքական գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ընտանիքի պատիվը»:
Ժ. 21.30	«Արյունոտ փողոցը» տեսաֆիլմը:
Ժ. 23.00	Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Արիզոնյան կերպարանափոխումը»:
Ժ. 00.30	Ռոբերտ Պատրիկը «Վերջին շունչը» գեղարվեստական կինոնկարում:
Ժ. 2-ին	«Շուկ» տեսաֆիլմը:

20-ը օգոստոսի, կիրակի

Ժ. 18.00	Թուրքական կինոնկար՝ «Սիրո հրաժեշտի երգը»:
Ժ. 19.30	«Մագնաս» տեսաֆիլմը:
Ժ. 21.00	Ֆրանսիական կինոնկար՝ «Աստղային դարպասները»
Ժ. 24.00	«Այլերը» տեսաֆիլմը
Ժ. 1.30	Գեղարվեստական կինոնկար՝ «Ժամանակին նրանք զինվորներ էին»:

Excellence in Education
INTERCOLLEGE
ՖԻՐՄԱՆ ՁԵԶ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՈՒՍԱՆԵԼ ԿԻՊՐՈՍՈՒՄ.
ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
(16-ԻՑ ԲԱՐՁՐ ՏԱՐԻՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐ)
ՄԻՋԵՐԿՐԱԾՈՎՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑ
(12-16 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐ)
ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ
(6-12 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐ).
ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ - ԲՐԻՏԱՆԻԱ
ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ - ԲՐԻՏԱՆԻԱ
ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՐՏԱԳՆԱ-ԲՐԻՏԱՆԻԱ
(ՕՏԵՂՄԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱՆԵՐԻ ԲԱՑՈՒՄ)
ՖԻՐՄԱՆ ՁԵԶ ԿՕԳՆԻ ԳՏՆԵԼ ԱՆԸՆԴԻԺԱՆ ԿԱՑԻ ՏԵՂ (ԲՆԱԿԱՐԱՆ, ՏՆԱԿ, ԱՌԱՆՁՆԱՏՈՒՆ, ՌԵՍՏՈՐԱՆ, ԲԱՐ, ԽԱՆՈՒԹ ԵՎ ԱՅԼՆ)
ԿԻՊՐՈՍ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆ ՀԱՆՐԱՀԱՅՏ ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ՎԱՅՐԵՐՈՒՄ:
ՖԻՐՄԱՆ ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԻՊՐՈՍ, ԻՐԱՆ, ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱՅԻ ՈՒ ԱՍԻԱՅԻ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐ:
ՄԵՐ ՀԱՍՑԵՆ. ՍՊԸ «ԳԱՌՆԻ-32», ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՆԻ» ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ, 326 ՍԵՆՅԱԿ: ՀԵՌ. 56-32-36, 59-43-26:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 69149 Պատվեր 1924 Տպաքանակ 7000 Ստորագրված է տպագրության 18. 08. 1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@